

ENONKOSKEN KUNTA

Talousarvio 2017 ja
taloussuunnitelma 2018-2019

*

Sisällys

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	1
1 Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys	3
1.1 Kansantalouden kehitys.....	3
1.2 Kuntatalous.....	3
1.3 Savonlinnan seudun ja kunnan kehitysnäkymät	5
1.4 Kuntauudistus / maakuntauudistus.....	8
1.5 Enonkosken kunnan taloudellinen tilanne.....	8
1.6 Vuoden 2016 talousarvioesityksen lähtökohtia	8
1.7 Käyttötalous (ulkoinen)	9
1.8 Enonkosken kunnan investoinnit vuodelle 2017	9
1.9 Tulojakauma ja menot hallinnonaloittain (ulkoinen)	10
2 Kunnan kehittämisen lähtökohtia	11
2.1 Verotus, taksat ja valtionosuudet.....	11
2.2 Lainoitus vuosille 2017–2019	11
2.3 Tulevaisuus.....	11
2.4 Seuranta	12
2.4.1 Riskienhallinta.....	12
2.5 Sitovuus.....	12
2.6 Yhteistoiminta	13
3 Henkilöstö	14
4 Kuntastrategian jalkauttaminen talousarvion tavoitteenasettelun perustana.....	17
4.1 Strategiasta tavoitteisiin.....	17
4.2 Strategiasta johdetut tavoitteet vuodelle 2017	18
4.3 Konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet vuodelle 2017.....	20
5 Käyttötalousosa (sisäinen/ulkoinen).....	23
5.1 Kunnanhallitus	23
5.2 Sivistyslautakunta	34
5.3 Vapaa-aikalautakunta	42
5.4 Tekninen lautakunta	48
6 Investointiosa	57
7 Rahoitusosa	60
8 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	61
9 Tuloslaskelma (ulkoinen)	62
10 Talousarvion 2017 määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto (ulkoinen/sisäinen)	63

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Kunnan elinvoimaisuuden parantamista ja toimintojen kehittämistä muuttuvassa toimintaympäristössä ja haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa

Vuoden 2017 talousarviota on jouduttu valmistelemaan hyvin haasteellisessa tilanteessa. Talousarvioon tulee isoja muutoksia jo vuodelle 2017, mutta vielä suuremmat muutokset ovat edessä suunnitelmavuodelle 2019, mikäli sote- ja maakuntauudistukseen liittyvät lait hyväksytään eduskunnassa vuodenvaihteessa 2016–17.

Talousarvioon 2017 on jouduttu valmistelemaan muutoksia sosiaalipalvelujen ja asuntoimen osalta. Kunta siirsi kunnan omana toimintana olleet sosiaalipalvelut Itä-Savon sairaanhoitopiirille (Sosteri) 1.7.2016 alkaen. Muutokset talousarvioon jouduttiin tämän vuoksi tekemään jo toimintavuonna 2016 puolen vuoden osalta. Vuoden 2017 talousarviossa muutos näkyy niin, että toimintatuotot vähenevät 892 100 euroa (-39,5 %) ja toimintamenoissa asiakaspalvelujen ostot nousevat n. 2,4 milj. euroa. Aiemmin henkilöstökulut olivat kunnan budjetin suurin yksittäinen menokohta (4,7 milj. euroa), mutta nyt palvelujen ostot ovat se suurin menokohta (n. 7,2 milj. euroa) ja henkilöstökulut ovat tippuneet 2,5 milj. euroon. Suhteellisina osuuksina muutos näkyy dramaattisemmin, kun vuoden 2017 talousarviossa palvelujen ostojen osuus kokonaismenoista on 63 %, niin se edellisenä vuonna oli 44 %.

Budjettikirjassa muutos näkyy mm. niin, että sosiaalilautakunta jää pois ja kunnanhallituksen alle on tullut uusi Sosiaalitoimen ostopalvelut (575)-tulosalue. Kunnanhallituksen alainen toiminta käsittää budjetin toimintakuluista n. 63 % ja on n. 7,5 milj. euroa suuruudeltaan.

Muutos ei näy pelkästään budjettiluvuissa. Noin puolet kunnan työntekijöistä siirtyi toisen työnantajan palvelukseen. Vuoden 2016 budjettia laadittiin noin sadan työntekijän mukaan, kun vuoden 2017 henkilöstösuunnitelmassa työntekijöitä on noin 50.

Toiminnallisesti tämä tarkoittaa sitä, että kunnan omasta toiminnasta sivistystoimi on nyt suurin sekä henkilöstömäärän, että toimintamenojen mukaan.

Tämän lisäksi ensi vuonna toteutuu kunnanvaltuuston 31.10.2016 tekemän päätöksen mukaisesti asuntoimen fuusio. Fuusiossa nykyiset seitsemän (7) asunto-osakeyhtiötä sulautuvat yhteen kiinteistöosakeyhtiöön ja kunta luovuttaa apporttina sillä vielä suoraan omistuksessa olevat vuokratalot samaiseen yhtiöön. Talousarvioon tämä vaikuttaa niin, että asunto-osakeyhtiöille maksetut hoitovastikkeet 390 000 euroa (ta 2016) on vähennetty menoista ja samoin tulopuolelta vuokratuotot 290 000 euroa.

Kunnan suoraan omistamat vuokratalot ovat olleet teknisen lautakunnan alla ja muutos luonnollisesti vähentää teknisen toimen tuloja sekä menoja. Vuokratuottoja tekniseltä toimelta vähenee n. 87 000 euroa ja vastaavasti menoja n. 61 000 euroa.

Muutos vaikuttaa myös poistoihin ja taseeseen.

Näistä budjettiteknisesti haastavista lähtökohdista huolimatta voi todeta, että kunnanhallituksen talousarviokäsittelyyn lähtevä kunnanjohtajan esitys on 172 217 euroa ylijäämäinen. Hallintokunnat ovat pysyneet hyvin raamissa ja asuntotoimen fuusioiminen paransi tulosta entisestään. Toisaalta tätä kirjoittaessa (15.11.2016) ei vielä tiedetä Sosterin arviota sote-palvelujen kustannuksista. Näiden osalta talousarviota on joutunut valmistelemaan toteuman ja oman arvion perusteella. Sote-menojen osalta on ennakoitu vain maltillista nousua. Tälle antaa

hyvät perusteet kunta-alan palkkaratkaisu, kiky-sopimuksen vaikutukset, sekä Sosterin omat toiminnan tehostamistoimet. Täytyy kuitenkin muistaa, että näin pienessä väestömäärässä (1455 asukasta) erikoissairaanhoidon kustannusten vuosittaiset vaihtelut voivat olla suuria.

Ylijäämäisen tulosarvion taustalla on hallintokuntien maltillisten esitysten lisäksi verotulojen lievästi positiiviseksi arvioitu kehitys ja ennen kaikkea valtionosuuksien arvioitu nousu. Verotulojen ennakoidaan nousevan edelliseen vuoteen 1,8 % (82 000 euroa) ja valtionosuuksien ennakoidaan nousevan 3,1 % (157 891 euroa). Kokonaissummaltaan verotuloja ennakoidaan tulevan 4 553 000 euroa ja valtionosuuksia 5 261 981 euroa. Verotulojen osalta tilinpäätös vuosi 2015 oli ennätysellinen. Tällöin verotuloja kertyi 4 825 406 euroa. Tämä johtui verohallinnon "tilitysrhythmistä", jossa mm. veroteknisistä syistä kunnille tilitettiin ennakoitua enemmän verotuloja. Vuonna 2016 verotuloille ennakoitiin -354 000 euron laskua. Vuonna 2017 verotulot kääntyivät siis hienoisesta nousuun (+82 000 euroa).

Vuosikate on 658 106 euroa. Vuosikate vahvistuu näin ollen 27,4 % (141 412 euroa) vuodesta 2016. Suunnitelman mukaiset poistot ovat 485 889 euroa.

Talousarviovuoden 2017 nettoinvestoinnit ovat suuruudeltaan 608 500 euroa.

Talousarvioesityksessä on alakoulun ilmastoinnin parantaminen isoimpana investointina. Tähän on varattu 160 000 euron määräraha. Käyttöveden varmistamiseen on varauduttu vuonna 2017 porakaivo-vaihtoehdon mukaan, johon on varattu 100 000 euroa. Mikäli porakaivo osoittautuu veden laadun suhteen toteuttamiskelvottomaksi (tutkimukset loppuvuonna 2016), niin vuodelle 2018 on varauduttu vedenottamon rakentamiseen Kotkuinimemeen. Tähän investointiin varaudutaan 900 000 euron investointimäärärahalla vuodelle 2018. Molempiin vaihtoehtoihin on budjetoitu 25 %:n Ely-avustus tulopuolelle.

Investointiosassa on varauduttu myös Hyypiänniemen ja Jokisivun vesi- ja viemäriverkoston rakentamiseen vuosina 2018-2019. Määräraha molemmille vuosille 200 000 euroa.

Syksy 2016 on ollut talousarvion valmistelun ja laadinnan kannalta poikkeuksellinen. Nimittäin niiden edellä lueteltujen muutosten lisäksi talousarviota on voinut laatia tällä kertaa positiivisten talousnäkökymien vallitessa! Tällaista tilannetta ei ole ollut moneen vuoteen. Vuoden 2016 aikana talous on kääntynyt pienoiseen orastavaan kasvuun. Kasvun arvioidaan olevan hyvinkin maltillista monta vuotta eteenpäin, mutta monen taantumavuoden jälkeen kehitys on positiivinen. Tämä antaa ennen kaikkea alkuvaiheessa varmuutta valtionosuuksien kehityksen suhteen. Toivon mukaan jossain vaiheessa kehitys näkyy seutukunnalla positiivisen työllisyyskehityksenä ja työttömyyden laskuna, jolloin myös verotulopohjaan on odotettavissa positiivisempaa kehitystä.

Vuonna 2017 vietämme Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa. Juhlavuosi näkyy ja kuuluu Enonkoskellakin erilaisina tapahtumina pitkin vuotta. Tapahtumatarjontaa kunta on vauhdittanut erillisellä määrärahalla. Tavoitteena on tietysti kuntanäkyvyyden parantaminen ja markkinointi. Uskon, että vuosi 2017 tulee olemaan kaikkine tapahtumineen todella mielenkiintoinen ja kunta on esillä myönteisessä valossa. Aktiivinen tapahtumatarjonta on osoitus elinvoimaisesta yhteisöstä.

Elinvoiman parantamisen kannalta taajaman asemakaavan tarkistaminen ja Hyypiänniemen-Jokisivun-Kangassaaren -alueen kaavoituksen eteneminen, sekä tontin myynnin vilkastuminen olisivat ensimmäisinä toivelistalla vuodelle 2017.

Kari Kuuramaa, kunnanjohtaja

1 Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys

1.1 Kansantalouden kehitys

Vuoden 2016 talousennusteet ovat hiukan näyttäneet aiempaa parempaa kehitystä. Kasvun ennakoitaan olevan hyvinkin maltillisella tasolla (1-1,5 %) vielä pitkään, mutta käänne miinusmerkkisestä talouskasvusta parempaan on monien talousennusteiden mukaan jo tapahtunut. Tosin kasvu on hyvin pitkälle kotimarkkinoiden varassa. Vientisektorin ongelmat edelleen jatkuvat. Suomen Pankin ennusteen mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,1 % vuonna 2016. Vuodelle 2017 kasvua ennakoitaan myös 1,1 % ja vuodelle 2018 1,0 %.

Yksityinen kulutus on kehittynyt ennustettua paremmin. Kotitalouksien kulutus on lisääntynyt nopeammin kuin reaaliset käytettävissä olevat tulot. Vuosina 2016–2018 kulutus kasvaa lähes samaa vauhtia kuin käytettävissä olevat tulot. Kotitalouksien säästämisaste jää negatiiviseksi. Tämä muodostaa pitemmällä aikajänteellä riskin, kun sekä nykyinen että tuleva tulonmuodostus on vaimeaa.

Yksityisen sektorin investoinnit alkoivat kasvaa vuoden 2015 lopussa. Ja investointien vilkastumisen ennakoitaan jatkuvan. Rakennusinvestointien lisäksi myös tuotannollisten investointien kasvu vahvistuu, mitä tukevat mm. kevyet rahoitusolot.

Suomen viennin ennustetaan vihdoin pääsevän kasvuun vientimarkkinoiden vedossa, mutta kotimaisen kysynnän vahvuus lisää tuontia ja ulkomaankauppa jää kaiken kaikkiaan alijäämäiseksi. Suomen vienti ei ole juuri kasvanut vuoden 2011 jälkeen ja viime vuosina erityisesti Venäjän viennin voimakas supistuminen on painanut kokonaisvientiä.

Nimellisten ansioiden kasvu on vaimeaa. Noin prosentin verran ennustejaksolla 2016–2018. Hitainta se on vuonna 2017, jolloin sopimuskorotusten on oletettu jäävän nolnaan. Kilpailukyky sopimuksen vaikutusta ei ole huomioitu tässä SP:n ennusteen perusurassa.

Inflaatio on hidasta koko ennustejaksolla. Kuluttajahintojen nousu jää vuosina 2016–2018 euroalueen inflaatiovauhdista oltuaan sitä nopeampaa miltei yhtäjaksoisesti vuodesta 2008 lähtien.

Työmarkkinoilla on jo nähty käänne parempaan. Työllisyys on kohentunut ja työttömyys laskenut vuoden 2015 loppupuolelta alkaen. Aiemmista suhdannekäänteistä poiketen kasvua tukevat työvoimavaltaiset palvelualat ja rakentaminen, eivät vienti ja teollisuus.

Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu ennustejaksolla valtiontalouden tilanteen parantuessa, mutta julkisen velan kasvu jatkuu edelleen. Alijäämä supistuu 2,3 prosenttiin ja julkinen velka kasvaa 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2018.

Joka tapauksessa Suomen talouden tilanne on vakava. BKT:n kasvu on lähellä noltaa. Työttömyys kasvaa ja työttömyysjaksot pitenevät. Taantuman jälkeenkäin kasvu jää kituliaaksi. Kansainvälisessä talouskehityksestäkin on kuultu huolestuttavia uutisia. Kiinan talousnäkyvät hiipuvat ja Venäjän talous jatkaa supistumistaan.

1.2 Kuntatalous

Kustannustason ennakoitaan kuntataloudessa olevan miinuksella (-0,7 %) vuonna 2017. Lähinnä tämä johtuu siitä, että henkilöstömenot laskevat vuoden 2016 tasosta. Tässä näkyy ns. kiky-sopimuksen vaikutus. Lisäksi toimintamenojen kasvua hidastaa vuonna 2017

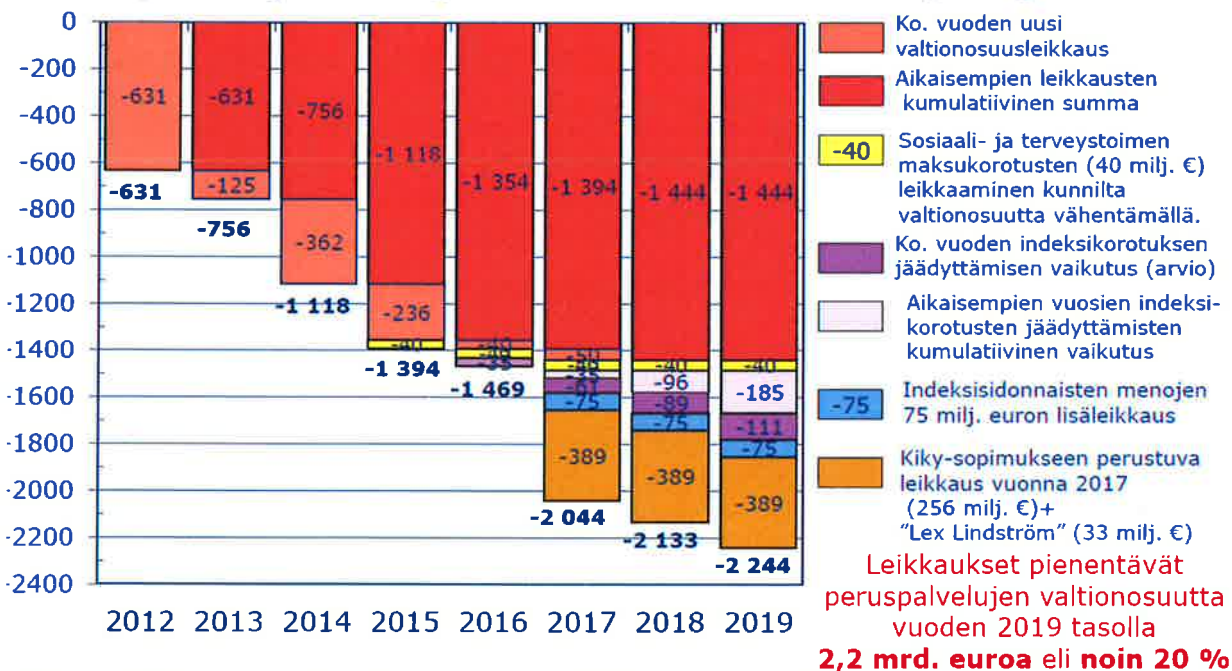
perustoimeentulotuen maksatuksen siirtyminen Kelalle. Ilman näitä toimenpiteitä toimintamenot kasvaisivat +0,8 %.

Kuntien verotulot laskevat vuonna 2017 yhteensä -0,7 %. Verotulojen ennakoitaan kääntyvän nousuun hyvän työllisyystilanteen seurauksena vuonna 2018. Vuoden 2017 verokertymään vaikuttaa negatiivisesti mm. yrittäjävähennys, kotitalousvähennyksen korotus, kiky-sopimuksen mukaiset verotuksen kevennykset. Näistä osa kompensoidaan valtionosuuksissa.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan 10,3 mrd. euroa vuonna 2017. Valtionavut alenevat vuoden 2016 tasosta 7 prosenttia. Valtionapujen alenemiseen vaikuttavat useat tekijät, joista merkittävimmät ovat perustoimeentulotuen laskennan ja maksatuksen siirto Kelalle sekä kilpailukyky-sopimuksen perusteella tehtävät valtionosuuden vähennykset ja aiemmin tehdyt päätökset valtionapujen leikkauksista.

Alla oleva Kuntaliiton laatima kuvio havainnollistaa tehtyjen päätöksiä vaikutusta kuntien valtionosuuteen vuoteen 2019 asti.

Vuosien 2012-2019 leikkausten vaikutus kuntien peruspalvelujen* valtionosuuteen, milj. €

* Tämän lisäksi OKM:n valtionosuusrahoitusta on leikattu noin 400 milj. € vuosina 2012-2015.

Vuosina 2016-2019 toteutettavat OKM:n leikkaukset ovat arviolta yli 220 milj. € vuoden 2019 tasolla.

Kilpailukyky-sopimus vaikuttaa sekä kuntatalouden menoihin, että tuloihin. Se alentaa kuntien verotuloja muun muassa työntekijämaksujen muutosten kautta. Toisaalta sopimuksen arvioidaan alentavan kuntien työvoimakustannuksia vajaalla 700 milj. eurolla vuonna 2017.

Valtionosuusvähennysten jälkeen kilpailukyky-sopimuksen kokonaisvaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan arvioidaan noin 90 milj. euroa heikentäväksi vuonna 2017. Pidemmällä aikavälillä kuitenkin myös kuntatalous hyötyy kiky-sopimuksen suotuisista vaikutuksista kasvuun ja työllisyyteen.

1.3 Savonlinnan seudun ja kunnan kehitysnäkymät

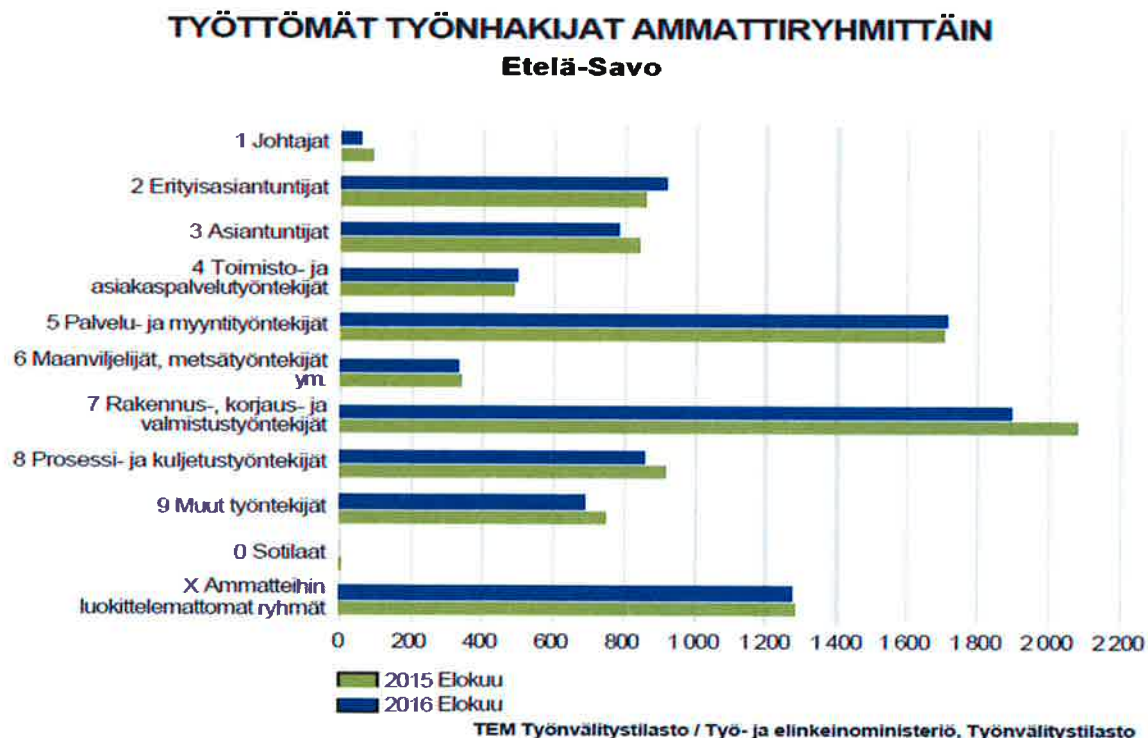
Talousnäkymien osalta seutukunnan odotukset ovat varovaisia. Merkittävimmät toimialat ovat matkailu, metalli-, elektroniikka- ja puuteollisuus. Suurimmat odotukset investointien ja työpaikkojen suhteen kohdistuvat pk-yrityksiin. Toisaalta nykyisestä suhdannenäkymästä huolimatta alueen suuret mekaanisen puunjalostusteollisuuden yksiköt ovat pystyneet pitämään tilauskantansa kohtuullisena ja irtisanomisilta on vältytty.

Savonlinnan seudun vahvuuksia ovat edelleen puunjalostus- ja teknologiateollisuus, palveluliiketoiminnan osaaminen ja hyvinvointimatkailu. Seudun mahdollisuuksiksi ovat nostettu mm. IT-alan avaukset, luonto- ja kulttuurimatkailu sekä Venäjän suunnalta avautuvat liiketoimintamahdollisuudet.

Suuret metsäteollisuuden investoinnit Suomessa ja maailmalla ovat tuoneet laitetilauksia seutukunnan metalliteollisuudelle. Se lisää myös positiivisia odotuksia puunkorjukseen ja kuljetukseen.

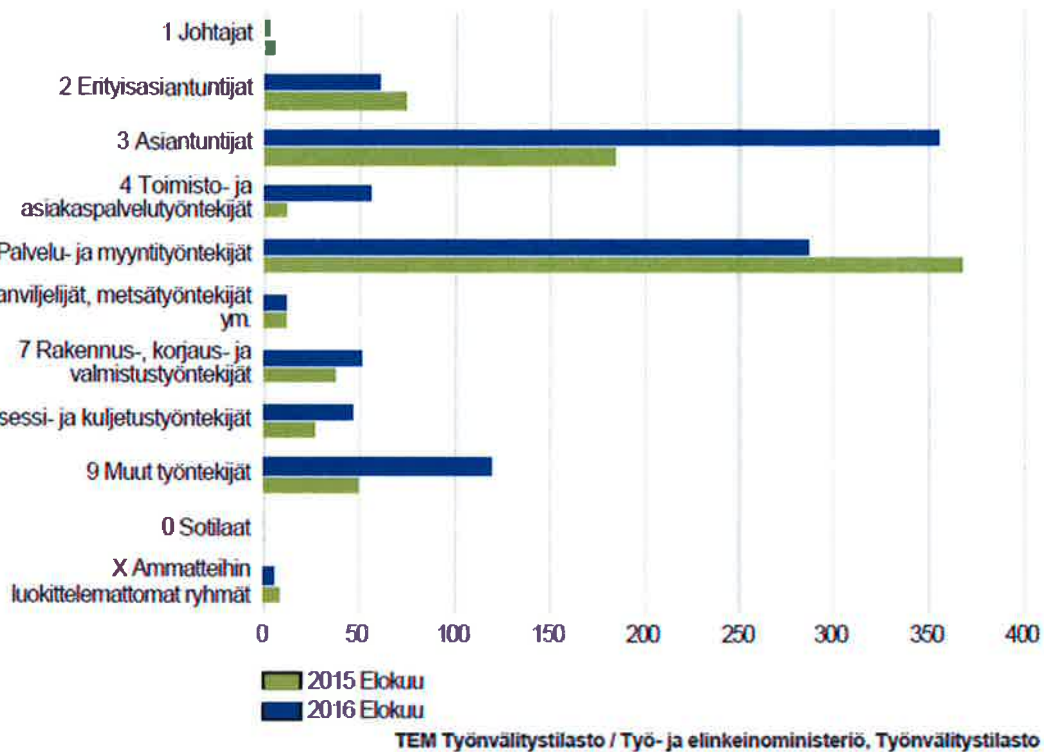
Rakennussektorilla on ollut seudulla selkeää taantumaa pitempään kuin ns. kasvukeskuksissa. Vuoden 2016 aikana käänne parempaan on tapahtunut. Lisäksi isot hankkeet, kuten syväväylän siirto Savonlinnassa, näkyy maanrakennuspuolella. Tämä jättihanke valmistuu vuoden 2019 loppuun mennessä.

Koko Etelä-Savon osalta työttömyyden kehitys vuoden takaiseen ilmenee alla olevasta kuvioista. Savonlinnan seudun osalta kehitys on ollut samansuuntainen.

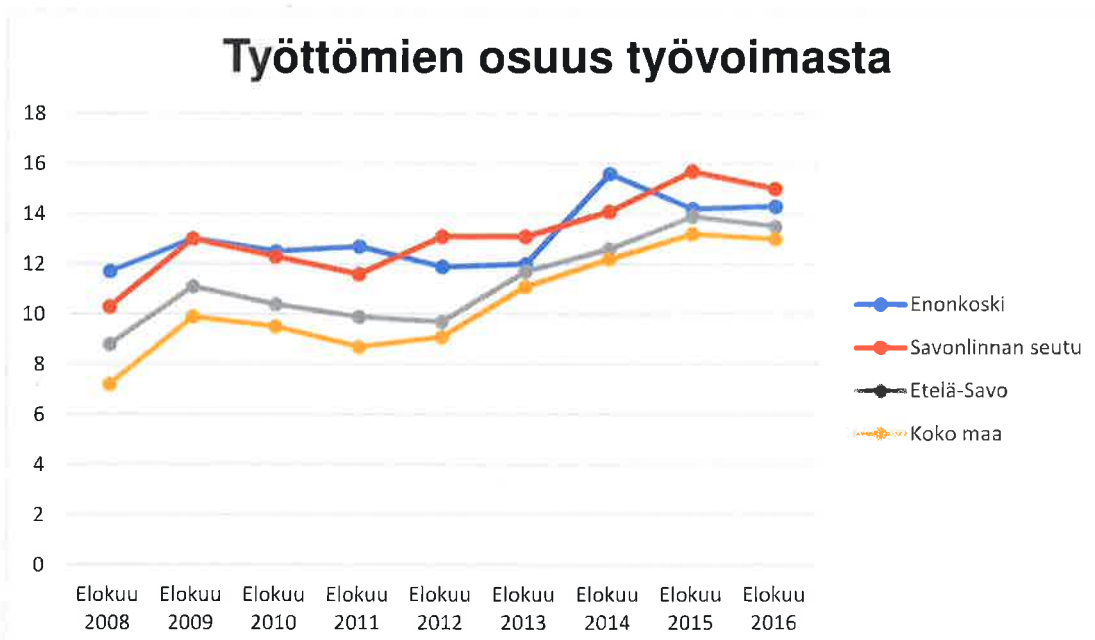

Vastaava kehitys avoimien työpaikkojen osalta näkyy alla. Ns. miesvaltaiset alat kuten rakennus- ja kuljetusala ovat hakeneet työntekijöitä. Asiantuntijat-ammattiryhmä tarkoittaa tässä myyntiedustajia.

UUDET AVOIMET TYÖPAIKAT Etelä-Savo

Työttömyysaste on noussut Savonlinnan seudulla vuodesta 2011 (11,6 %), aina vuoteen 2015 asti (15,7 % elokuu 2015). Vuonna 2016 on tapahtunut hienoista käännettä parempaan. Alla olevasta kaaviosta näkyy työttömyyden kehitys.

Seudun yleisen ilmapiirin kannalta saatiin erittäin ikäviä uutisia keväällä 2016, kun Itä-Suomen yliopiston hallitus päätti lakkauttaa Savonlinnan OKL-kampuksen kahden vuoden sisään. Tällä on erittäin suuri taloudellinen merkitys ennen kaikkea Savonlinnalle, mutta kerrannaisvaikutuksineen

koko seutukunnalle. Suomen hallitus lupasi pääministerinsä suulla koulutus- ja työpaikkojen, sekä taloudellisista menetyksistä kompensatiota Savonlinnalle. Työ ja lupaukset jäävät tältä osin nähtäväksi tulevina vuosina.

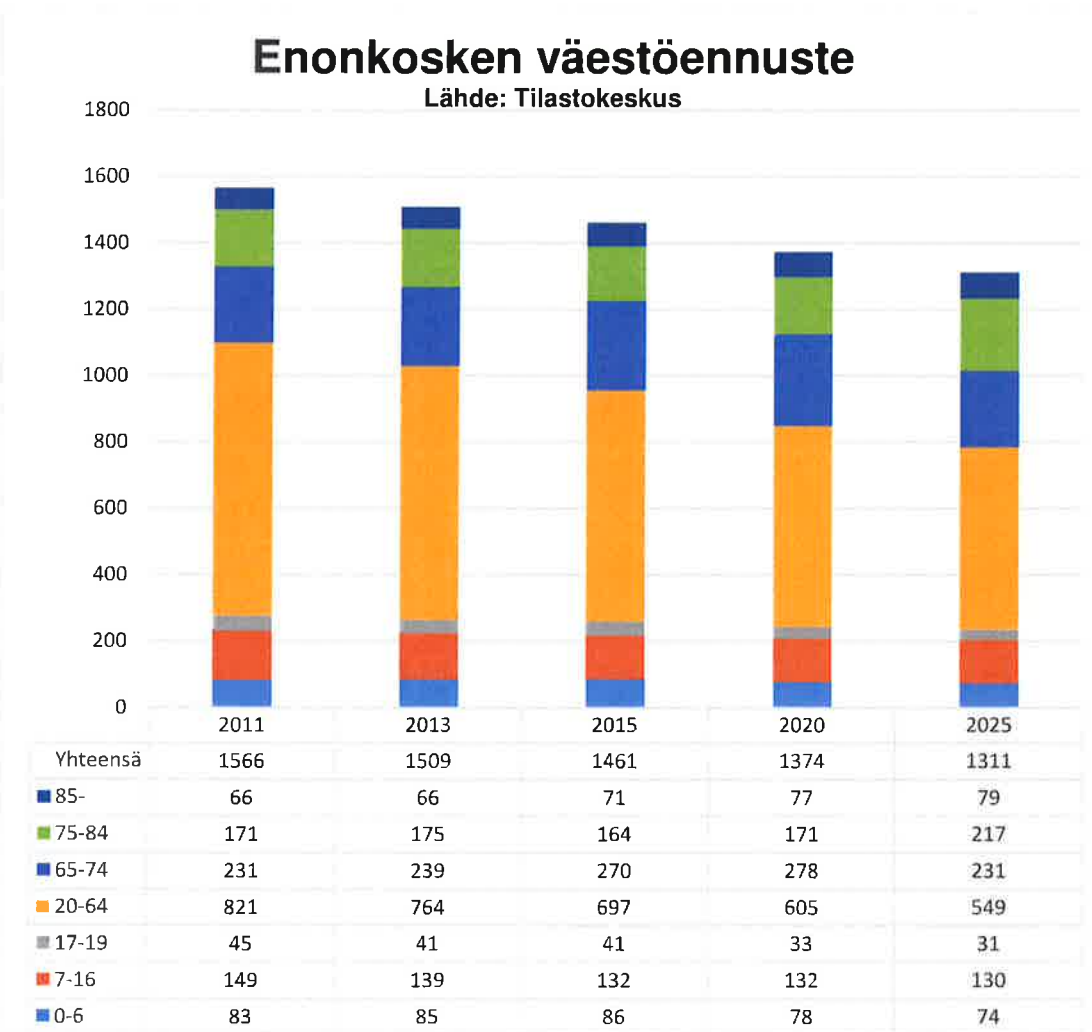
Seudun yhteisessä edunvalvonnassa korostuu Kaakon (Xamk) ammattikorkeakoulun kehittäminen, Lappeenrannan teknillisen yliopiston kuituerottelutekniikkaan liittyvät seudun kärkitoimialoja tukevat osaamisalat, Metlan toiminnot, Enonkosken Riista ja kalatalouden tutkimuslaitos. Nämä ovat myös Maakuntaliiton edunvalvontalistalla. Näiden lisäksi alemman tieverkon kunnossapitäminen on puuhuollon toimivuuden kannalta tärkeä edunvalvontakohde.

Parikkalan rajanylityspaikan saaminen kansainväliseksi rajanylityspaikaksi mahdollistaa toteutuessaan laajan kehityskäytävän Pietarista Savonlinnan seudulle ja laajemminkin.

Enonkosken kunnassa asukasluku on vähentynyt vuosi vuodelta. Lisäksi tilanteen tekee haastavaksi tulevina vuosina korkeana pysyvä työttömyysaste ja väestön ikääntyminen. Vaikka väestön määrä kokonaisuutena laskee, niin yli 65-vuotiaiden määrä ja osuus nousevat. Tämä johtaa väistämättä siihen, että verotulopohja pienenee.

Yksi kunnan tulevien vuosien haasteista onkin ylipäätään peruspalvelujen järjestäminen ikääntyvälle väestölle nykyisen tasoisena tulopohjan heikentyessä.

Alla oleva kaavio on tilastokeskuksen ennuste väestön kehitymisestä Enonkoskella.

Työpaikat yhdessä monipuolisen ja vahvan elinkeinoelämän kanssa luovat perustan, jolle kunnan kehittämistä voidaan rakentaa. Uusien työpaikkojen luominen ja elinkeinorakenteen monipuolistaminen ovat edelleen keskeisiä haasteita niin Savonlinnan seudulle kuin Enonkosken kunnallekin. Väestökehityksen taittaminen kasvuun edellyttää käytännössä myös työpaikkojen määrän kasvua. Kunnan osalta tämä edellyttää sekä yritysm yön teisen ilmapiirin ja toiminnan kehittämistä kunnan koko organisaatiossa että tonttitarjonnan kehittämistä. Kunnan kannalta pk-yrityksillä on kasvava merkitys työpaikkakasvun vauhdittajina.

1.4 Kuntaudistus / maakuntaudistus

Sipilän hallitus linjasi, että Suomessa toteutetaan laaja alueuudistus, jonka osia ovat maakuntaudistus ja ennen kaikkea sote-uudistus. Uudistuksessa maa jaetaan 18 maakuntaan joille tulee laaja itsehallinto ja järjestämisvastuu sosiaali- ja terveyspalveluista. Toisin sanoen sote-palvelut irroitetaan kuntien järjestämisvastuusta. Lisäksi maakunnille tulee mm. pelastustoimi ja joitain valtion aluehallinnon tehtäviä (mm. TE-palvelut). Tätä työarviota laadittaessa syksyllä 2016 ensimmäiset suuret lakiesitykset (mm. sote-järjestämislaki, maakuntalaki) ovat lausuntokierroksella. Uudistus on aikataulutettu niin, että uudet maakunnat aloittaisivat toimintansa 1.1.2019.

Uudistus tarkoittaisi toteutuessaan valtavaa muutosta kuntien toiminnoissa ja rahoituksessa. Kunnilta siirtyisi 17,7 mrd. euroa kustannuksia ja rahoitus pohjaa maakunnille. Tämä siirtymä toteutetaan niin, että kuntien tuloveroa leikataan 12,3 % ja valtionosuuksien laskennallinen sote-osa poistetaan kuntien rahoituksesta. Kuntien aseman ja merkityksen muutos peruspalvelujen tuottajasta elinvoiman kehittäjäksi on iso.

Em. lakiesitykset ovat eduskuntakäsittelyssä vuoden vaihteen tienoilla.

1.5 Enonkosken kunnan taloudellinen tilanne

Vuoden 2017 työarvion pohjana ovat verotulojen ja valtionosuuksien suhteen Suomen Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön ennusteet. Talousarvioraamissa tavoiteltiin nollatulosta niin, että vai perustellut ylitykset raamiin sallittiin. Kunnanhallitukselle menevä työarvioesitys on ylijäämäinen 172 217 euroa. Tosin työarvion valmisteluvaiheeseen ei saatu Sosterin arviota sote-menoista, joten työarvio on laadittu kunnan oman arvion perusteella.

Talousarviossa verotulojen ennakoitaan nousevan vuoden 2016 työarviosta 1,8 % (82 000 euroa). Tosin verotulot jäävät peräti -272 406 euroa vuoden 2015 vastaavista. Valtionosuuksia kertyy arvion mukaan 3,7 % (188 310 euroa) edellisen vuoden 2016 työarviota enemmän.

Vuosikate vahvistui vuoden 2016 516 694 eurosta 658 106 euroon.

1.6 Vuoden 2017 työarvioesityksen lähtökohtia

1. Kunnan palveluja kohdennetaan vastaamaan paremmin kuntalaisten palvelutarpeita. Sosteri-yhteistyöllä tavoitellaan vanhustenhuollon palvelurakennemuutosta ja panostamista perusterveydenhuoltoon ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

2. Aktiivisella kaavoituksella pyritään tulevina vuosina saamaan entistä enemmän myynti- sekä verotuloja. Aktiivisella elinkeinopolitiikalla mahdollistetaan uusien työpaikkojen syntyminen ja yritysten toimintaedellytysten parantuminen.
3. Verotulot on arvioitu kunnan vuoden 2017 ennakkotietojen sekä Suomen Kuntaliiton arvioihin perustuen.
4. Valtionosuudet perustuvat kunnan ja Suomen Kuntaliiton ennakoarvioihin.
5. Palkkamäärärahoihin käytettiin 0 prosentin korotusvarausta valmisteluvaiheessa, muilta osin noudatetaan pääsääntöisesti nollalinjaa, ellei perusteltuja muutoksia ole tarpeen tehdä sitovista sopimuksista johtuen tai kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi.
6. Väestöpohjana on käytetty asukaslukua 1 455

1.7 Käyttötalous (ulkoinen)

Toimintakulut ovat -10,6 miljoonaa euroa ja toimintatuotot 1,4 miljoonaa euroa. Toimintakulujen on arvioitu pienenevän edellisvuodesta -7,1 %:a (-809 641 euroa). Suurin menokohta on asiakaspalvelujen ostot 6,2 miljoonaa euroa. Näiden osuus kasvoi edelliseen vuoteen 65,6 % (2,4 miljoonaa euroa). Tämä johtuu siitä, että sosiaalipalvelut siirrettiin Sosterille 1.7.2016. Näistä ostopalveluista on terveystoimi 3,3 miljoonaa euroa, sosiaalitoimi 2,8 miljoonaa euroa. Kunnan omasta toiminnasta sivistystoimen toimintakulut ovat 2,5 miljoonaa euroa. Toimintatulojen on arvioitu pienenevän edellisestä vuodesta peräti -39,5 % (-892 100 euroa), kun sosiaalitoimen asiakasmaksutuotot ja vuokrataloyhtiöiden vuokratulot jäävät pois.

1.8 Enonkosken kunnan investoinnit vuodelle 2017

Talousarviovuodelle esitetään 608 500 euron nettoinvestointeja. Suunnitelmavuosien suurin investointi olisi toteutuessaan käyttöveden varmistaminen. Tähän investointiin on varattu 100 000 euroa vuodelle 2017 porakaivo-ratkaisua varten. Mikäli porakaivo ei ole toteuttamiskelpoinen esimerkiksi veden laadun takia (tutkimukset loppuvuodesta 2016), niin vuodelle 2018 varaudutaan 900 000 eurolla Kotkuinniemen vedenottamoinvestointiin. Investointituloissa on huomioitu näiden investointien mahdollinen 25 %:n Ely-keskuksen investointiavustus.

Toinen merkittävä investointi on Hyypiänniemi-Jokisivu- Kangassaari –kaavoitusalueen mahdollinen vesi- ja viemäriinjojen teko. Tämä hanke ajoittuu kahdelle vuosille (2018-2019) niin, että molemmille vuosille on varattu 200 000 euroa. Tähän investointiin on varauduttu vuonna 2017 suunnittelumäärärahalla (6 000 euroa).

Vuoden 2017 merkittävin yksittäinen investointi on alakoulun ilmastoinnin parantaminen, johon on varattu 160 000 euroa.

Talousarviovuoden investoinnit pyritään rahoittamaan suunnitelman mukaan pääosin tulorahoituksella. Talousarvioon on kuitenkin tehty lainavaraus vuodelle 2018 (800 000 euroa), mikäli valtuustossa päädytään tämän suunnitelman mukaiseen investointiohjelmaan. Vuonna 2018 toiminnan tulorahoitus ei riitä yksinään kattamaan investointimenoja, joten niiden rahoittaminen kassavaroin vaarantaisi liikaa juoksevien kuukausimenojen hoitamista.

Tarkempi luettelo investoinneista liitteenä.

1.9 Tulojakauma ja menot hallinnonaloittain (ulkoinen)

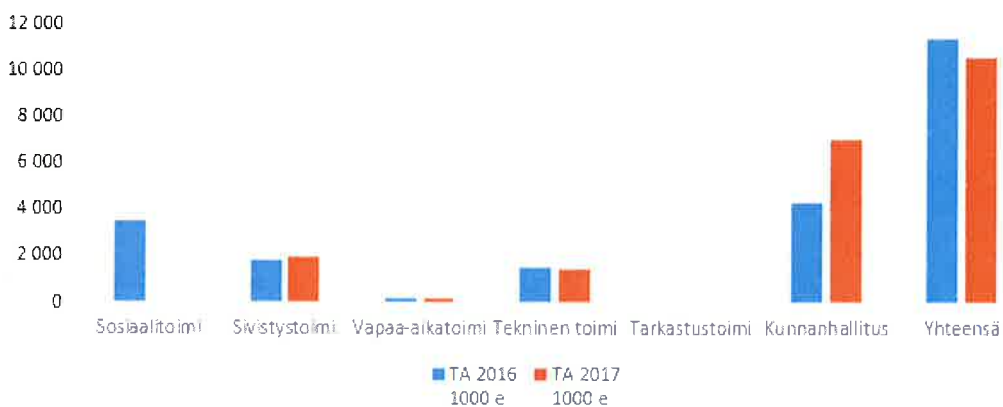
Verotulojen arvioidaan kasvavan 1,8 % edellisestä vuodesta, valtionosuustulojen nousevan 3,1 % ja toimintatuottojen laskevan -39,5 %.

TULOJAKAUMA 2017			
	TA 2016 1000 e	TA 2017 1000 e	Muutos %
Verotulot	4 471	4 553	1,8 %
Valtionosuudet	5 104	5 262	3,1 %
Toimintatuotot	2 259	1 367	-39,5 %
Rahoitustuotot	76	60	-21,1 %
Yhteensä	11 910	11 242	-5,6 %

Alla olevassa taulukossa ja kaaviossa on havainnollistettu menot hallinnonaloittain ja näiden muutokset edellisen vuoden talousarvioon.

MENOT HALLINNONALOITTAIN 2017				
	TA 2016 1000 e	TA 2017 1000 e	Muutos %	%-osuus
Sosiaalityö	3 532	0	-100,0	0,0
Sivistystoimi	1 802	1 945	7,9	18,4
Vapaa-aikatoimi	172	175	1,7	1,7
Tekninen toimi	1 533	1 412	-7,9	13,3
Tarkastustoimi	10	10	0,0	0,1
Kunnanhallitus	4 345	7 042	62,1	66,5
Yhteensä	11 394	10 584	-7,1	100,0

Menot hallinnonaloittain 2017

2 Kunnan kehittämisen lähtökohdat

2.1 Verotus, taksat ja valtionosuudet

Talousarvio 2017 on laadittu Enonkosken kunnanvaltuuston 31.10.2016 vahvistamalla 21,0 kunnallisella tuloveroprosentilla ja seuraavilla kiinteistöveroprosenteilla:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,00
- vakituiset asuinrakennukset 0,70
- muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,30
- yleishyödylliset yhteisöt 0,00
- rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti 2,00

2.2 Lainoitus vuosille 2017–2019

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Lainamäärä 1.1.	680 000	0	0	0	800 000
€/asukas	462	0	0	0	550
Korot	4 000	0		8 000	8 000
Lyhennykset	680 000	0			80 000
Yhteensä	684 000	0	0	8 000	88 000
Lainanotto		0	0	800 000	
Nettomuutos	-684 000	0	0	792 000	-88 000
Asukasluku	1 473	1 477	1455	1 455	1 455

2.3 Tulevaisuus

Suomen julkisen talouden kasvu alkoi heikentyä kesän 2011 aikana ja heikko taloustilanne jatkui vuoden 2015 puolelle. Pientä kasvua on ennakoitu vuodelle 2016. Euroalueen taloudet ovat alkaneet näyttämään positiivisia merkkejä, Suomea lukuun ottamatta. Suomen talouteen vaikuttaa dramaattinen rakennemuutos, kun kasvun veturina ollut teknologiateollisuus on hiipunut. Julkisen talouden pysyessä alijäämäisenä julkinen velka jatkaa kasvuaan. Julkisen talouden tila ja kehitys heijastuvat tulevina vuosina niiden taloudellisten voimavarojen suuruuteen, joista kuntia tuetaan.

Kuntiin kohdistuu paljon taloudellisia haasteita, joista kaikkiin se ei voi itse vaikuttaa. Tulevan toiminnan turvaaminen on kuitenkin pitkälti kunnan omista ratkaisuksista ja valinnoista kiinni. Avainsanoja näissä ovat tarkka taloudenpito, vastuullisuus, huolellinen talouden ja toimintojen valmistelu, ennakointi ja riskien hallinta sekä toimeenpanon valvonta, valintojen tekeminen kunnan pitkän tähtäimen etua silmälläpitäen, voimavarojen kohdentaminen palvelutarpeiden mukaisesti, kehittämis- ja kehittymismyönteisyys sekä valmius uudenlaisten valintojen tekemiseen, mikäli nämä todetaan toiminnallisesti ja taloudellisesti järkeviksi valinnoiksi. Kunnan tulevaisuuteen

vaikuttaa kunnan itsenäisten ratkaisujen ohella vahvasti myös kuntien välisen yhteistyön kehittäminen niillä toiminnan alueilla, joissa tästä on kunnalle ja kuntalaisille etua.

Kuntien palvelutarjonnan on peruspalveluiden osalta vastattava muutosten tuomiin haasteisiin. Ikääntyneiden osuus niin Enonkosken kunnassa kuin valtakunnallisestikin nousee jo seuraavan vuosikymmenen aikana. Tämä johtaa ennen pitkää erityisesti vanhustenhuollon palvelutarpeessa tapahtuvaan selvään kasvuun. Samanaikaisesti lasten ja nuorten sekä työikäisen väestön osuus laskee. Kunnan taloutta on nyt kehitettävä ja sopeutettava kehityksen vaatimalla tavalla, jotta se muodostaisi riittävän vahvan ja toimivan perustan, jolla voitaisiin tarjota kuntalaisille laadukkaat peruspalvelut myös jatkossa.

2.4 Seuranta

Kunnan taloussuunnitelmassa näkyvät toiminta-ajatukset, avaintulokset ja tulostavoitteet. Seuranta tapahtuu edellä olevien tasojen mukaisina 30.4., 31.8., ja 31.12. tilanteista annettavilla seurantaraporteilla, joista näkyy toiminnan ja talouden kehittyminen. Tavoitteita ja mittausta kehitetään edelleen. Tarkastuslautakunta seuraa tavoitteiden toteutumista ja antaa tilintarkastuksen yhteydessä selvityksen toteutumisesta.

2.4.1 Riskienhallinta

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on varmistaa kunnan strategisten, toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttaminen sekä toiminnan jatkuvuus ja häiriöttömyys. Riskienhallinnalla pyritään ennaltaehkäisemään toiminnan ja talouden kannalta merkittäviä ja uhkaavia tapahtumia. Riskienhallinnan tavoitteellinen organisointi perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Kartoituksen pohjalta määritellään riskitason suuruus ja toimenpiteet tehokkaan hallinnan ylläpitämiseksi ja saavuttamiseksi. Riskien arviointi ja analysointi on osa kunnan päivittäistä toimintaa ja päätöksenteon valmistelua.

Vuoden 2017 talouden ja toiminnan yhteydessä hallintokunnat antavat raportin sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan toteutumisesta. Talousarviossa on pyritty kartoittamaan ja tunnistamaan kunnan toiminnan ja talouden kannalta merkittävimpiä riskejä hallintokunnittain.

Riskienhallintalomakkeelle on listattu erilaiset toimintaan ja talouteen liittyvät riskit, niiden suuruus, seuraukset ja tarvittavat toimenpiteet, sekä hallinnan aikatauluttaminen ja seuranta.

2.5 Sitovuus

Avaintulokset ja tulostavoitteet ovat sitovia, ellei toisin ole mainittu kyseessä olevassa kohdassa. Vastuualueiden toimintakate on sitova valtuustoon nähden. Poikkeamiseen tulee olla perusteltu syy ja lisämäärärahaa täytyy hakea kunnanvaltuustolta hyvissä ajoin. Määrärahoihin liitetyt perustelut ovat myös sitovia siltä osin kuin ne on mainittu. Investointien sitovuustaso on nettokustannukset investointihankkeittain.

2.6 Yhteistoiminta

Enonkosken kunta tekee yhteistyötä useiden eri tahojen kanssa. Näistä tärkeimpänä sosiaali- ja terveydenhuolto järjestetään yhteistoiminta-alueella Itä-Savon sairaanhoitopiirin (Sosterin) toimesta.

Sosiaalipalvelut on siirretty Sosterille 1.7.2016 alkaen.

Kunnalla ei ole omaa elinkeinoasiamiestä ja elinkeinotoimintaan liittyvät palvelut (mm. aloittavien yritysten neuvonta ja kehittämishankkeet) tuotetaan yhteistyössä Savonlinnan Uusyrityskeskukseen kanssa.

Pelastustoimi on Etelä-Savon pelastuslautakunnan hoidettavana.

3 Henkilöstö

Henkilöstömenot ovat vuoden 2017 talousarviossa noin 2.445 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 talousarviossa henkilöstömenojen osuus oli noin 4.680 miljoonaa euroa. Tämä merkitsee 48 %:n laskua vuoden 2016 henkilöstömenoihin verrattuna. Tähän vaikuttaa se, että sosiaalipalvelut henkilöstöineen siirtyivät Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle 1.7.2016.

Enonkosken kunnan henkilöstö	2015	2016	2017	2018	2019
Sosiaalitoimi					
sosiaalijohtaja	1	1			
sosiaalityöntekijä	1	1			
toimistosihteeri	1	1			
lähihoitaja/perhetyöntekijä	28	27			
fysioterapeutti/kuntohoitaja	1	1			
vanhustenhuollon esimies	1	1			
sairaanhoitaja	1	2			
perushoitaja/lähihoitaja	2	2			
osastoapulainen/laitoshuoltaja	3	3			
ruokapalveluesimies	1	1			
keittolanhoitaja/ruokapalveluvastaava	1	1			
ruokapalvelutyöntekijä	4	4			
henkilökohtainen avustaja	1	1			
työllistetyt palveluasunnot	3	2			
työllistetyt keittiöt	2	2			
yhteensä	51	50			

Sivistystoimi			ltk	kj/kh		
rehtori-sivistystoimenjohtaja	1	1	1	1	1	1
toimistosihteeri	1	1	1	1	1	1
kirjastovirkailija	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
lehtori	4	4	4	4	4	4
luokanopettaja	5,5	5	6	6	6	6
päätoiminen tuntiopettaja	1					
erityisopettaja	1,5	2	2	2	2	2
esiopettaja	1	1,5				
koulunkäynnin ohjaaja	2	2	2	2	2	2
päiväkodin johtaja 1.1.2014	1	1	1	1	1	1
lastentarhanopettaja	1	1	1	1	1	1
perhepäivähoitaja 1.1.2014	1,5	1,5	1	1	1	1
lastenhoitaja	5	6	6	6	6	6
ma. rpph./lastenhoitaja						
ruokapalveluvastaava			1	1	1	1
ruokapalvelutyöntekijä			1	1	1	1
työllistetty koulunkäyntiavustaja	1	1	1	1	1	1
työllistetty ryhmäperhepäiväkoti	1	1	1	1	1	1
yhteensä	29,1	29,5	30,5	30,5	30,5	30,5

Vapaa-aikatoimi	2015	2016	2017		2018	2019
			ltk	kj/kh		
toimistosihteeri	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijä	1	1	1	1	1	1
nuorisotilojen valvoja/liikuntap.hoitaja	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
liikuntatalon iltavalvoja	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
työllistetty/kausiapulainen	0,45	0,45	0,3	0,3	0,3	0,3
yhteensä	2,8	2,8	2,65	2,65	2,65	2,65

Tekninen toimi	2015	2016	2017		2018	2019
			ltk	kj/kh		
kunnaninsinööri	1	1	1	1	1	1
toimistosihteeri	1	1	1	1	1	1
vesilaitoksen vastaava hoitaja/kiinteistöhoitaja	1	1	1	1	1	1
kiinteistöhoitaja/laitosmies	3,3	3,3	1	1	1	1
siistijä	4	4	4	4	4	4
rakennusmies	1	1	1	1	1	1
työllistetty ulko- ja liikuntapaikat/kiint.	1					
puistotyöntekijä/työllistetty	2	2	2	2	2	2
yhteensä	14,3	13,3	11	11	11	11

Yleishallinto	2015	2016	2017		2018	2019
			kj/kh			
kunnanjohtaja	1	1	1	1	1	1
kirjanpitäjä	1	1	1	1	1	1
palkkasihteeri	1					
toimistosihteeri	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
työllistetty maa- ja metsätilat	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
työllistetty yleishallinto		0,5				
yhteensä	5,2	4,7	4,2	4,2	4,2	4,2

Kunnanhallitus Elinkeinojaos/Markkinointi	2015	2016	2017		2018	2019
			ltk	kj/kh		
toimistosihteeri	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
hankekoordinaattori			1	1	1	
yhteensä	0,15	0,15	1,15	1,15	1,15	0,15

Kunnan henkilöstö yhteensä	102,55	100,45	49,5	49,5	49,5	48,5
-----------------------------------	---------------	---------------	-------------	-------------	-------------	-------------

TYÖLLISYYSMÄÄRÄRAHOIN RAHOITETTAVIEN TÖIDEN SUUNNITELMA VUODELLE 2017

Kunnan alueella ammatissa toimivan väestön määrä on 601 henkilöä, josta 2 % on 12 henkilöä.

	Oppi- sopimus	Nuoret alle 25-v.	Pitkäaikais- työttömät	Yhteensä	Kustannukset (sis. sivukulut) / tulot
Sosiaalitoimi/Itä-Savon sairaanhoitopiiri					
Itä-Savon sairaanhoitopiiri vastaa työllistämisestä sosiaalitoimen työllistetyt				6	
Sivistystoimi					
Päiväkoti			1	1	3559/1477
Koulu			1	1	9785/2436
Vapaa-aikalautakunta					
Liikuntapaikkojen hoitaja			1	1	8670/3500
Tekninen toimi					
Yleiset alueet			2	2	50601/15000
Yleishallinto					
Maa- ja metsätilat			1	1	4216/1000
				12	
Arvioidut työllistämisestä aiheutuvat kustannukset yhteensä €					76 831 €
Arvioidut valtionosuudet ja muut maksuosuudet yhteensä €					23 413 €

4 Kuntastrategian jalkauttaminen talousarvion tavoitteenasettelun perustana

4.1 Strategiasta tavoitteisiin

Enonkosken kunnan ja kuntayhteisön toimintaa sekä keskeisiä valintoja ohjaavat seuraavat arvot:

Asiakaslähtöisyys

- *kaikissa toiminnoissa huomioimme asiakkaiden tarpeet ja lähtökohdat kuntalaisena ja veronmaksajana*

Luotettavuus

- *tiedotamme asioista avoimesti ja toimimme vuorovaikutteisesti vahvan luottamuksen ilmapiirin saavuttamiseksi*

Ekologisuus

- *kaikessa toiminnassamme ja päätöksissämme otamme huomioon kestävän kehityksen periaatteet*

Yritteliäisyys

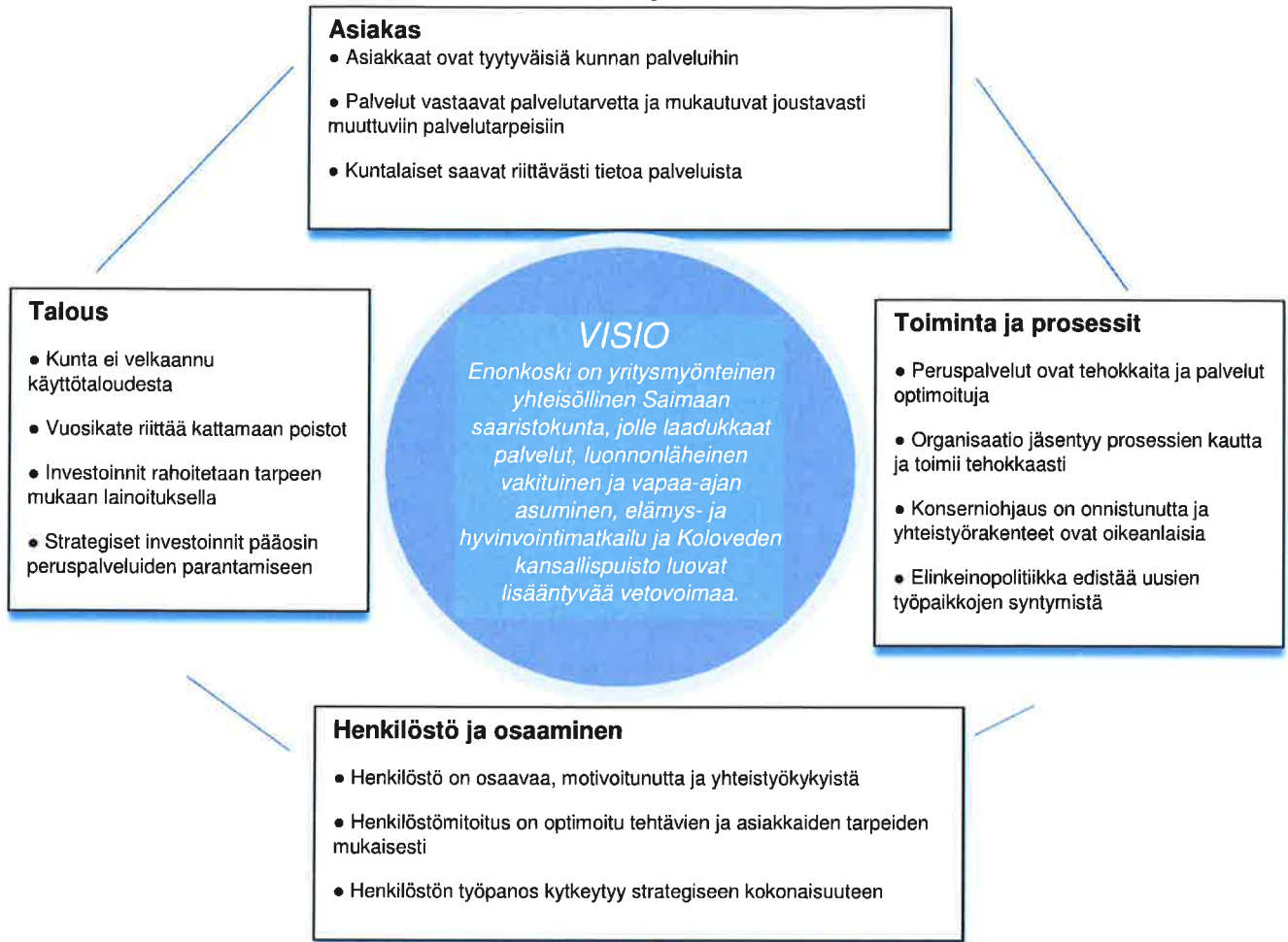
- *edesautamme yrittäjyyttä ja sen toimintaedellytyksiä kaikessa päätöksenteossa*

Enonkosken kunnan toiminnan ohjaaminen ja johtaminen perustuu kuntastrategiaan, jonka kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 12.11.2013.

Enonkosken kunnan visio ulottuu vuoteen 2017 saakka. Tämä visio on määritelty seuraavasti:

Enonkoski on yritysmyönteinen yhteisöllinen Saimaan saaristokunta, jolle laadukkaat palvelut, luonnonläheinen vakituinen ja vapaa-ajan asuminen, elämys- ja hyvinvointimatkailu ja Koloveden kansallispuisto luovat lisääntyvää vetovoimaa.

Enonkosken kunnan strategia on valmisteltu tasapainotetun tuloskorttimallin mukaisesti.

Kunnan hallintokunnat määrittelevät vuosittain oman hallinnonalansa ja palveluidensa osalta kriittisten menestystekijöiden pohjalta omat painopistealueensa ja tavoitteensa.

4.2 Strategiasta johdetut tavoitteet vuodelle 2017

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2017	Mittari/tavoitetaso
Joustava ja nopea palvelujen saanti	Palvelut asiakkaalle tavoiteajassa ja säännösten edellyttämällä tavalla	Asioiden käsittely välittömästi tai enintään 1,5 kuukaudessa
Vakaa kuntatalous	Vuosikate vähintään poistoja vastaava Kunnan tuloveroprosentti + max 1-1,5 % Etelä-Savon keskimääräisestä veroprosentista Kuntaorganisaation laina kohtuullisella tasolla	Poistojen määrä 485 889 euroa Etelä-Savon keskimääräinen veroprosentti on 20,92 (v. 2016) Lainamäärä max. 550 euroa/asukas

	<p>Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää</p> <p>Kunnan vakavaraisuus on hyvällä tasolla, alijäämän sietokyky ja kyky selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä</p> <p>Kunnan maksuvalmiuden turvaaminen</p>	<p>Kertynyttä ylijäämää tilinpäätöksessä > 1,8 miljoonaa</p> <p>Omavaraisuusaste vähintään 75 % *</p> <p>Kassan riittävyys tilinpäätöksessä >40 päivää</p>
Kehittyvä elinkeinotoimi	<p>Yritysten investointien ja kuntaan perustettujen yritysten lisääntyminen nykyisestä.</p> <p>Yritysyhteistyö ja vahvuuksien, yrityspalvelujen sekä osaamiskeskusten hyödyntäminen</p>	<p>Uusien yritysten / työpaikkojen lisääntyminen vuoden aikana</p> <p>Parannetaan yrittäjäyhteistyötä (tapahtumat, yhteismarkkinointi, tapaamiset/kontaktit)</p>
Elinkeinotoimen tuloksellisuus	Nettotyöpaikkojen lisäys positiivinen	Yksityissektorin nettotyöpaikkojen lisäys /vuosi
Maapolitiikka ja kaavoitus	Tehokas maankäyttö	<p>Kirkonkylän asemakaavan tarkistaminen.</p> <p>Pienteollisuusalueen kaavoitus ja hyödyntäminen kuntamarkkinoinnissa.</p> <p>Hyypiänniemi-Kangassaari-Jokisivuntien alueen kehittäminen ja kaavoitus päätökseen.</p>
Kunta- ja seutuyhteistyö	Tiivistävä yhteistyö palvelutuotannossa	<p>Sosiaali- ja terveystalvelujen tuottaminen yhteistoiminnassa Sosterin kanssa.</p> <p>Elinkeinopolitiikassa verkostomainen, sidosryhmätyö.</p>

Oikein mitoitettu ja ammattitaitoaan ylläpitävä henkilökunta	Ammattitaidon kohottaminen ja säilyttäminen täydennyskoulutuksella.	Henkilökunnan koulutuspäivät / vuosi
Työilmapiiri ja työssä jaksaminen	Työilmapiirin kehittäminen ja työssä jaksamisen edistäminen. Tyky-toiminnan kehittäminen.	TYHY-hanke Sairauspoissaolojen väheneminen tyky-toiminnan avulla kunnan eri yksiköissä
Johtaminen ja henkilöstön yhteistyö	Esimiesten ja alaisten työn tavoitteita koskevat kehittämiskeskustelut käytössä kunnan kaikissa yksiköissä	Työyhteisökysely kerran kahdessa vuodessa Esimiehet käyvät tarpeen mukaiset kehittämiskeskustelut henkilöstön kanssa

4.3 Konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet vuodelle 2017

Kuntalain 13 §:ssä on määritelty valtuuston konsernijohtamiseen liittyvät tehtävät. Säännöksen mukaisesti valtuuston tulee päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Konsernin toimintaa ohjaa Enonkosken kunnan omistajapoliittisten linjausten ohella Enonkosken kunnan konserniohje.

Valtuusto voi asettaa tavoitteita ja määrittellä tytäryhteisöjen toiminnan ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohdolle. Valtuusto voi lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisön toimielimissä. Valtuusto voi ohjata asettamillaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa.

Keskeisen osan konsernista muodostavat yhteensä 7 asunto- ja 1 kiinteistöosakeyhtiötä, jotka kunta omistaa sataprosenttisesti. Näiden fuusioimisesta on tehty päätös asunto-osakeyhtiöiden yhtiökokouksessa syksyllä 2016. Samaan perustettavaan kiinteistöosakeyhtiöön siirretään myös kunnan suoraan omistamat vuokra-asuinkiinteistöt. Tästä kunnanvaltuusto teki päätöksen 31.10.2016. Tämä päätös saa lainvoimaisuuden joulukuun alussa, jolloin jo kunnanhallituksen pitää olla käsitellyt vuoden 2017 talousarvion. Tämän takia kunnanhallituksessa käsitellään kunnanjohtajan esityksenä talousarvio, jossa fuusio on huomioitu. Eli esityksessä keskeisen osan konsernista muodostaa 1 kiinteistöosakeyhtiö.

Tämän lisäksi kunta omistaa 34,64 % asunto-osakeyhtiö Enonkosken Rinnetiestä ja 17,11 % asunto-osakeyhtiö Louhelantiestä. Tytäryhtiöiden on tarkoitus fuusioitua vuoden 2016–2017 aikana. Kunnalla on myös omistusosuudet seuraavissa kuntayhtymissä: Etelä-Savon maakuntaliitto, Itä-Savon koulutuskuntayhtymä, Itä-Savon sairaanhoitopiiri, Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä ja Vaalijalan kuntayhtymä. Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä purkautuu 1.1.2017, mikäli sen kaikki jäsenkunnat hyväksyvät purkusopimuksen.

Talousarvio 2017**Konsernia ja konserniyhteisöjä koskevat tavoitteet****Talous**

Päämäärä: Kuntakonsernin talous on tasapainossa

Taloussuunnitelmakauden tavoitteet:

- 1.1 Kunnan toimintakate ei heikkene vuoden 2015 tasosta.
- 1.2 Kunnan velkataso on alhainen ja asukaskohtainen lainamäärä konsernilainojen osalta ei ylitä 1950 euroa/asukas.
- 1.3 Kuntakonsernin toiminnan ja talouden ohjaus ja hallinta on tehokasta.

Konsernijohtolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

	TP 2015	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Konsernin vuosikate poistoista, %	138 %	100 % + korvausinvestoinnit	100 % + korvausinvestoinnit	100 % + korvausinvestoinnit
Konsernin omavaraisuusaste, %	72,7 %	70 %	70 %	70 %
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	20,4 %	< 30 %	< 30 %	< 30 %
Tytäryhteisöjen on raportoitava kunnanhallitukselle kertaa/vuosi	3	3	3	3

Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt**Toiminnan painopistealueet**

1. Asuntojen käyttöasteen nostaminen ja pitäminen riittävällä ja taloudellisesti kestäväällä tasolla
2. Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden vuokra-asuntojen määrän sopeuttaminen kysyntään
3. Asuntotoimen fuusion onnistunut siirtymävaihe ja uuden yhtiön taloudellisten toimintaedellytysten varmistaminen.

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2017	Mittari/Tavoitetaso
Vakaa kuntatalous	Päätökset vuokra-asuntokannan sopeuttamiseksi kysyntää vastaavaksi (purku, myynti) on tehty lisätoimenpiteitä valmistellaan	Suunnitelmakauden aikana tyhjiä asuntoja 5-10 koko asuntokannasta
	Vuokrataloyhtiön (kiinteistöosakeyhtiö) asunnot asumiskelpoisia	Kuntoarvio, pitkän aikavälin kunnossapitosuunnitelma, pelastussuunnitelma sekä näiden mukaiset toimet
	Asuntojen käyttöasteen nostaminen	Käyttöasteen nostaminen vuoden 2015 tilinpäätöksestä
	Kiinteistöosakeyhtiö raportoi kolme kertaa vuodessa (huhti- ja elokuussa sekä joulukuussa tilinpäätöksenä) kirjallisesti yhtiön talouden tilasta ja asuntojen käyttöasteesta.	Raportit toimitetaan keskustoimistoon käsiteltäviksi kunnan huhtikuun lopun ja elokuun lopun talousarvion toteumien sekä tilinpäätöksen yhteydessä.
Joustava ja nopea palvelujen saanti	Palvelut asiakkaalle tavoiteajassa ja säännösten edellyttämällä tavalla	Asuntohakemuksen käsittely välittömästi tai enintään kolmen viikon kuluessa

5 Käyttötalousosa (sisäinen/ulkoinen)

5.1 Kunnanhallitus

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kirjanpidossa kokonaisuus kunnanhallitus 550 sisältää laajan skaalan, johon sisältyvät erillisinä vastuualueina yleishallinto 560, terveystoimi 570, maa- ja metsätilat 580 sekä työllisyydenhoito 590.

Omana erillisenä vastuualueenaan on näiden lisäksi tarkastustoimi 510. Erillisenä toimielimenä kunnanhallituksen alla toimii elinkeinojaos.

Maa- ja metsätilat tulosalue ei ole valtuuston nähden sitova, vaan tavoitteellinen määräraha.

Taloussuunnitelma 2017–2019

Toimintaympäristön muutos

Heikentyneiden talousnäkymien vuoksi järkevän ja suunnitelmallisen taloudenpidon merkitys korostuu taloussuunnitelmakaudella. Terveystoimissa erikoissairaanhoidon menojen kasvun hillitsemiseen pyritään panostamalla perusterveydenhuoltoon. Perusterveydenhuollossa Enonkosken terveysaseman vastaanottopalvelut siirtyvät Sosterin omaksi toiminnaksi 1.1.2017 alkaen. Palvelusopimuksen mukaisesti toiminta säilyy entisellään. Sosteri on palkannut lääkäriksi kokeneen terveyskeskuslääkärin, joka pitää vastaanottoa neljänä (4) päivänä viikossa.

Sosiaalipalvelut siirtyivät Sosterin toiminnaksi jo 1.7.2016. Tämä tarkoitti sitä, että reilu puolet kunnan henkilöstöstä siirtyi Sosterin palvelukseen.

Tätä talousarviota valmistellessa kunnissa on lausuntokierroksella laaja maakunta- ja sote-uudistuslakiluonnospaketti. Uudistuksen myötä Suomeen syntyy 18 uutta maakuntaa, jotka ottavat järjestämisvastuun kuntien sote-palveluista. Uudistus astuu lakiluonnoksen mukaisesti voimaan 1.1.2019. Valmistelutyötä maakunnissa jo kuitenkin jo tehdään, myös Etelä-Savossa.

Maakuntaudistus merkitsee valtavaa muutosta koko kuntakentässä. Yksin tulo- ja kustannussiirtona se tarkoittaa 17,7 mrd euron siirtymää kunnilta maakunnille. Enonkosken budjetissa tämä on noin puolet tulopohjasta ja menoista. Tätä muutosta ei kuitenkaan tässä vaiheessa ole voitu suunnitelmavuosille huomioida, kun lopullisia päätöksiä ei ole.

Talous

Vaisun taloudellisen, osin jopa miinusmerkkisen, talouskauden jälkeen vuoden 2017 talousarviota on voinut laatia orastavan taloudellisen kasvun odotuksissa. Tämä luo myös odotuksia parempaan valtionosuuskertymään ja verotulopohjaan, varsinkin kun työllisyyden ennakoitaan paranevan.

Talousarviovuoden osalta verotulojen on arvioitu nousevan edellisen vuoden talousarvioon nähden 82 000 euroa. Tosin vuoden 2015 verokertymästä -272 000 euroa. Vaihtelun selittää veromaksun tilitysrytmi. Valtionosuudet lisääntyvät ennusteen mukaan 188 000 euroa edellisen vuoden talousarvioon nähden ja 196 000 euroa edelliseen tilinpäätökseen.

Enonkosken kuntastrategia on huomioitu talousarvion valmistelussa, mikä mahdollistaa sen toteutuksen taloussuunnitelmakaudella.

Sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet ovat tulosaluekohtaisia.

Määrärahataulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	606 742,79	717 273,00	415 791,00	415 791,00	415 791,00
Toimintakulut/€	-4 676 440,98	-4 397 025,00	-7 098 009,00	-7 096 875,00	-7 098 530,00
Toimintakate/€	-4 069 698,19	-3 679 752,00	-6 682 218,00	-6 681 084,00	-6 682 739,00
€/asukas	2 797,04	2 529,04	4 592,59	4 591,81	4 592,95

RISKILOMAKE / koko kuntaorganisaation osalta

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Taloudellinen riski: Erikoissairaanhoidon menojen voimakas kasvu tai menojen lisäys useana vuonna peräkkäin	Kunnan taloudellisen tilanteen merkittävä huonontuminen	3	Panostaminen peruspalveluihin (pih/sos) ja näiden yhteistoimintaan, hakemalla laajempaa yhteistoiminta-aluetta ja palvelutoiminnan integraatiota, jonka kautta voidaan osittain ehkäistä skenaariota	Maakuntauudistuksen myötä	Vuoden 2019 alusta
Strateginen riski: Verotulojen ja valtionosuuksien hiipuminen pitkällisen taloustaantumana, kunnan väestökadon, ikääntymisen ja työttömyyden seurauksena	Kunnan taloudellisen tilanteen merkittävä huonontuminen	3	Lyhyellä aikavälillä veroprosenttien korotuksilla	Riskiä ei voida kokonaan poistaa	
Päätöksenteon ennakoimattomuus ja kunnan kielteinen asenneilmapiiri	Rekrytointivaikeudet ja neuvotteluaseaman menetys sopijapuolena	2	Avoimella asioiden käsitteilyllä ja hyvällä päätöksenteon valmistelulla asiaan voidaan vaikuttaa ja riskiä pienentää	Riskiä ei voida kokonaan poistaa	

Riskin suuruus:

1 = vähäinen riski

2 = kohtalainen riski

3 = merkittävä riski

Riskien tunnistaminen

Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava, arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Riskit arvioidaan todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden pohjalta.

Riskien arviointi ja analysointi on paitsi osa päivittäistä toimintaa myös osa päätöksenteon valmistelua.

Riskit voivat olla:

- sisäisiä tai ulkoisia riskejä
- mitattavissa olevia riskejä tai riskejä, joita ei voi mitata
- omassa vaikutusvallassa olevia riskejä tai riskejä joihin ei voida suoraan itse vaikuttaa

Riskit luokitellaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti neljään pääryhmään: **strategiset**, **toiminnalliset**, **taloudelliset** ja **vahinkoriskit**. Osa riskeistä on luonteeltaan sellaisia, että ne voivat periaatteessa kuulua useampaan ryhmään.

Strategiset riskit

- estävät tai vaarantavat organisaatiota saavuttamasta strategisia tavoitteitaan
- liittyvät usein ulkoisiin tapahtumiin ja muutoksiin ja voivat olla kunnan vaikutusmahdollisuuksien ulottumattomissa
- voivat olla esim.

→ uuden lainsäädännön seurauksena syntyviä

→ kunnan kilpailukykyyn vaikuttavia

→ maineenhallintaan liittyviä

Toiminnalliset riskit

- liittyvät usein organisaation päivittäisiin tehtäviin
- voivat aiheutua mm.

→ puutteellisesta ohjeistuksesta tai kunnan strategian, suunnitelmien tai ohjeiden vastaisesta toiminnasta

→ henkilöstöressurssien kohdentamisesta, osaamisesta ja henkilöstön epäasiallisesta toiminnasta

→ toimivallan ja vastuiden epäselvyydestä

→ päätösten puutteellisesta dokumentoinnista ja täytäntöönpanosta

→ virheellisistä tiedoista ja puutteellisesta tiedonkulusta

→ toimimattomista tietojärjestelmistä tai siitä, ettei järjestelmiä osata käyttää oikein ja tehokkaasti tai niitä käytetään väärin

→ puutteellisesta tietoturvasta

- ovat esim.

- työsuojelu- ja henkilöriskit, kuten tapaturmat, terveyden vaarantuminen sekä väkivallan uhka

- tahattomat inhimilliset virheet ja erehdykset

- ympäristöriskit, kuten esim. ympäristön pilaantuminen

- asiakkaisiin kohdistuvat riskit

- kunnan omistamaan infrastruktuurin, koneiden tai laitteiden turvallisuuspuutteista aiheutuvat riskit

Taloudelliset riskit

- aiheuttavat kunnalle suoranaisia taloudellisia menetyksiä

- liittyvät usein ulkoisiin sopimuksiin ja sitoumuksiin

- voivat liittyä esim.

- hankintoihin

- palvelujen ostoihin

- takausvastuisiin

- kunnan tekemiin muihin sopimuksiin

- rahoituksen hankintaan

Vahinkoriskit

- aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoutuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus

- kohdistuvat pääsääntöisesti kunnan omaisuuteen

Toimielin Tarkastuslautakunta
 Vastuualue 510 Tarkastustoimi
 Tulosyksikkö
 Vastuuhenkilö

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunnan on valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tehtävä on jaettu selkeästi kahtia: tehtävien hoitamiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyvästä tarkoituksenmukaisuusarviosta vastaa tarkastuslautakunta ja varsinaisesta tilintarkastuksesta ammattitilintarkastaja.

Tarkastustoimen tavoitteena on toimintojen tuloksellisuuden sekä kunnan toiminnan laillisuuden ja julkisen luotettavuuden edistäminen. Tarkastuslautakunta kehittää yhteistyössä hallintokuntien kanssa tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen arviointia.

Sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunta seuraa ja arvioi valtuuston asettamien strategisten päämäärien toteutumista sekä arvioi valtuuston vuosittain asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Määrärahaulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€					
Toimintakulut/€	-9 884,08	-10 511,00	-10 541,00	-10 541,00	-10 541,00
Toimintakate/€	-9 884,08	-10 511,00	-10 541,00	-10 541,00	-10 541,00
€/asukas	6,71	7,12	7,24	7,24	7,24

Perustelut:

Tunnusluvut:	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Tarkastuspäivät/vuosi			
kunta	5	5	5
konserni	3	3	3
henkilöstö	1	1	1

Toimielin	Kunnanhallitus
Vastuualue	560 Yleishallinto
Tulosityksikkö	
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnanvaltuusto huolehtii kunnallisen demokratian toteuttamisesta ja määrittelee kunnan palvelutason ja antaa yleiset puitteet toiminnalle sekä määrittelee kunnan toiminta-ajatuksen.

Kunnanhallitus huolehtii kunnan toimintojen yhteensovittamisesta sekä ohjaa vastuualueita niiden palvelutuotannossa. *Keskustoimisto* luo edellytykset kunnan ylimmän luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon sekä kunnan koko organisaation tulokselliselle työskentelylle, vastaa keskitetyistä hallintopalveluista sekä edistää kunnan toiminta-ajatuksen ja vastuualueiden valitsemien kehittämistavoitteiden toteutumista.

Asuntotoimi huolehtii asumisolojen kehittämisestä asukkaiden asumistarpeita vastaaviksi sekä vuokra-asuntokannan asuttuna pitämisestä taloudellisesti ja kannattavalla tavalla kunnan resurssit huomioiden.

Muu yleishallinto käsittää elinkeinojaoksen, toimikunnat Savonlinnan Seudun kuntayhtymän, Etelä-Savon maakuntaliiton, Suomen Kuntaliiton, Kunnallisen työmarkkinalaitoksen, eri yhdistysten jäsenyydet, pää- ja luottamusmieskorvaukset, yhteisöavustukset, nuorten ensiasunnon korkotuen ja verotuksen kustannukset.

Vastuualueen 560 kustannuspaikat ovat

- vaalit
- valtuusto
- keskustoimisto
- asuntotoimi
- muu yleishallinto
- sosiaaliasiamiestoiminta
- elinkeino, - markkinointi ja kehittäminen (elinkeinojaos)

Sitovat tavoitteet

1. Asioiden joustava ja nopea käsittely
2. Henkilöstön osaaminen on ajantasaista
3. Toiminta on taloudellista ja tapahtuu vahvistetun toimintakatteen puitteissa.

Määrärahataulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2015	TA 2016	TA+muutos	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477		1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	328 366,24	325 173,00	325 673,00	93 691,00	93 691,00	93 691,00
Toimintakulut/€	-1 084 786,66	-1 135 816,00	-1 137 116,00	-801 646,00	-800 512,00	-802 167,00
Toimintakate/€	-756 420,42	-810 643,00	-811 443,00	-707 955,00	-706 821,00	-708 476,00
€/asukas	513,52	548,84		486,57	485,79	486,93

Perustelut:

Asuntotoimissa on huomioitu asunto-osakeyhtiöiden fuusioiminen kiinteistöosakeyhtiöön vuoden 2017 alusta. Sekä vuokratulot että –menot on vähennetty talousarvioesityksessä.

Vuoden 2017 talousarviossa on huomioitu kuntavaalit ja taloussuunnitelmassa 2018 presidentinvaali ja vuoden 2019 taloussuunnitelmassa eduskuntavaalit sekä europarlamenttivaalit.

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
• kunnanjohtaja	1	1	1
• kirjanpitäjä	1	1	1
• palkkasihteeri	1	1	
• toimistosihteerit	1,7	1,7	1,7
• hankekoordinaattori			0,6
	4,7	4,7	4,3

Henkilöstöpalvelu

- Sulkavan kunta, palkanlaskenta 25.9.2015 alkaen. **0,85** **0,85**

Toimielin Kunnanhallitus
 Vastuualue 570 Terveystoimi
 Tulosyksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Itä-Savon sairaanhoitopiiri (Sosteri) järjestää/tuottaa kuntaan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, kasvatus- ja perheneuvolatoiminnan sekä A-klinikka- ja ympäristöterveydenhuollon palvelut, sekä sosiaaliasiamiehen palvelut.

Sosteri on kilpailuttanut Enonkosken terveysaseman palvelut vuosille 2015-2016. Kilpailutuksen voitti Med Group Oy halvimalla tarjouksellaan. Tarjoushinta oli 690 400 €/vuosi. Perusterveydenhuollon kustannukset koostuvat tästä sopimushinnasta lisättynä Sosterin palveluista (vos ja vyörytys), sekä Kuel-maksuista.

Palvelujen kilpailutus on tehty olemassa olevan palvelun mukaisena, jossa tk-lääkärin vastaanotto on neljänä päivänä viikossa ja hammaslääkärin kahtena. Hoitajien vastaanottoaikoja voi saada jokaisena arkipäivänä. Tälläkin sopimuksella tavoitellaan lähipalvelujen saatavuuden pysymistä hyvällä ja tätä kautta erikoissairaanhoidon menojen hallintaa.

Enonkosken kunnan väestö ikääntyy tulevina vuosina, mikä aiheuttaa terveydenhuollon palvelujen tarpeen kasvua. Näin perusterveydenhuollon palvelujen saatavuuden parantaminen kilpailutuksen kautta on ollut perusteltua.

Sitovat tavoitteet:

1. Palvelujen saatavuus ja joustavuus pth:n sopimuksen edellyttämällä tasolla.
2. Erikoissairaanhoidon kustannuskehityksen taittaminen ja palvelujen tuottaminen taloudellisesti kestäväällä tavalla.
3. Peruspalvelujen tehokkuus ja vaikuttavuus (hoidon arvio, lähetteet).

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€					
Toimintakulut/€	-3 516 304,22	-3 157 529,00	-3 312 263,00	-3 312 263,00	-3 312 263,00
Toimintakate/€	-3 516 304,22	-3 157 529,00	-3 312 263,00	-3 312 263,00	-3 312 263,00
€/asukas	2 387,17	2 137,80	2 276,47	2 276,47	2 276,47

Perustelut:

Terveystoimen määrärahaa on arvioitu vuoden 2016 toteuman ja vuoden 2017 arvioiden palvelujen käytön mukaisesti. Perusterveydenhuoltoon nousua on kaavailtu 20 % (173 298 euroa) ja erikoissairaanhoidossa pientä laskua 0,8 % (18 564 euroa).

Tunnusluvut, toimintakate:	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Perusterveydenhuolto	-989 168,65	-865 195,00	-1 038 493,00
Erikoissairaanhoido	-2 527 135,57	-2 292 334,00	-2 273 770,00

Toimielin Kunnanhallitus
 Vastuualue 575 Sosiaalitoimen ostopalvelut
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma: Sosteri tuottaa ostopalveluna kuntalaisten tarvitsemat sosiaalityön, vanhustenhuollon ja vammaisten palvelut, edistää kuntalaisten selviytymistä arjessa ja antaa riittävä sosiaalinen ja taloudellinen turva eri elämäntilanteissa eläville enonkoskelaisille.

Sosiaalitoimen ostopalvelujen kustannuspaikat ovat:

5750 asumispalvelut
 5755 perhetyö
 5760 lastensuojelu
 5765 vammaispalvelut
 5769 päihdehuolto

Sitovat tavoitteet:

- Kotihoidon toimintaa kehitetään ja vahvistetaan osana vanhusten palvelurakennemuutosta
- 75 vuotta täyttäneistä henkilöistä 88 % asuu kotona itsenäisesti, 14 % säännöllisen kotipalvelun piirissä
- 75 vuotta täyttäneistä 7 % on omaishoidon tuen piirissä
- palveluasumisessa tavoitella vuoden 2017 loppuun
 tpa 31 --> 24
 intervalli 4 --> 9-10
 Pa Vellamo 7 --> 7
- aikuissosiaalityössä lähipalveluna sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja 3 pv/vko, palveluohjaus keskitettynä 5 pv/vko
- ennaltaehkäisevä, moniammatillisesti verkottunut työ lapsiperheissä
- vammaispalveluissa keskitetyt, erityistyöntekijän palvelut

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2015	TA 2016 muutos	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€		31 000,00			
Toimintakulut/€		-1 476 338,00	-2 765 020,00	-2 765 020,00	-2 765 020,00
Toimintakate/€		-1 445 338,00	-2 765 020,00	-2 765 020,00	-2 765 020,00
€/asukas			1 900,36	1 900,36	1 900,36

Sosiaalilautakunnan määräraha- ja tulotaulukko:

	TP 2015	TA 2016	TA+muutos	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477		1 455		
Toimintatulot/€	1 075 111,93	1 108 770,00	554 385,00			
Toimintakulut/€	-3 893 360,43	-4 000 229,00	-2 000 115,00			
Toimintakate/€	-2 818 248,50	-2 891 459,00	1 445 730,00			
€/asukas	1 913,27	1 957,66				
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 111,62	-16 415,00				

Tunnusluvut, toimintakate:	TP 2015	TA muutos 2016	TA 2017
Asumispalvelut		-1 156 707,00	-2 397 901,00
Perhetyö		-68 206,00	-10 000,00
Lastensuojelu		-48 147,00	-61 574,00
Vammaispalvelut		-149 253,00	-276 045,00
Päihdehuolto		-23 025,00	-19 500,00
Yhteensä		-1 445 338,00	-2 765 020

Perustelut: Sosiaalilautakunnan alainen toiminta (sosiaalipalvelut) ja henkilöstö siirtyi Sosterille (Itä-Savon sairaanhoitopiiri) 1.7.2016. Talousarviossa muutos näkyy niin, että sosiaalipalveluista tuli ostopalvelua ja se siirtyi hallinnollisesti kunnanhallituksen alle. Vertailutietoa sosiaalitoimen ostopalveluiden osalta ei siis aiemmilta vuosilta ole. Vertailua voidaan tehdä aiempaan omaan toimintaan.

Vuonna 2017 sosiaalipalveluista perustoimeentulotuki siirtyy Kelalle. Tämä tarkoittaa n. 100 000 euron menomäärärahan poistumaa talousarviossa. Ja toisaalta n. 50 000 euron valtionosuuden vähennystä tulopuolella.

Toimielin	Kunnanhallitus
Vastuualue	580 Maa- ja metsätilat (ei sitova tulosalue)
Tulosityksikkö	
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Toiminnan tarkoituksena on pitää kunnan metsät kunnossa ja tuottaa toimintatuottoa kunnan tarpeisiin.

Toiminta tapahtuu kunnanhallituksen alaisuudessa siten, että kunnanhallitus päättää metsän ja tonttien myynnistä. Tekninen toimi vastaa käytännön toimenpiteistä ja metsänhoitopalvelut hankitaan ostopalveluina.

Kunnan metsämaan pinta-ala on yhteensä 950,6 hehtaaria. Metsäsuunnitelma on valmistunut 27.12.2011. Suunnitelman tavoitteena ovat kestävä puuntuotanto ja tasaiset hakkuutulot.

Toiminnan painopistealueet

1. Metsäsuunnitelman mukaiset hoitotoimenpiteet, puunmyynnissä puumarkkinatilanne huomioidaan.
2. Leirimajan kaavoitusalueen tonttien myynti
3. Asemakaavan tarkistaminen ja uusien tonttien myynti (mm. taajama-alue)

Sitovat tavoitteet:

1. Metsänhoitotyöt suoritetaan suunnitellusti ja ajallaan.
2. Puunmyyntiä kestäväällä tavalla, pyritään vakaaseen tuottoon.
3. Tontin myyntiä tehostetaan uusien kaavoitettavien alueiden myötä

Vuodelle 2016 maa- ja metsätilojen tulosalueen sitovuutta on muutettu. Sitä seurataan edelleen omana osastonaan, mutta se ei ole enää valtuustoon nähden sitova, vaan tavoitteellinen.

Määräraha- ja tulotaulukko: (ei sitova!)

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477		1 455	
Toimintatulot/€	278 376,55	392 100,00	322 100,00	322 100,00	322 100,00
Toimintakulut/€	-32 354,82	-38 654,00	-62 554,00	-62 554,00	-62 554,00
Toimintakate/€	246 021,73	353 446,00	259 546,00	259 546,00	259 546,00
€/asukas	167,02	239,30	178,38	178,38	178,38

Perustelut:

Puunmyyntitavoitetta on laskettu 250 000,00 euroon.

Tunnusluvut:	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Puunmyynti	267 250,87	320 000,00	250 000,00
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	9 975,60	70 000,00	70 000,00

Toimielin	Kunnanhallitus
Vastuualue	590 Työllisyyden hoito
Tulosityksikkö	
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Toiminta toteutetaan kunnanhallituksen alaisuudessa siten, että kunnan johtoryhmä valmistelee työllisyysmäärärahoihin rahoitettavien töiden suunnitelman talousarviovuodelle ja palkkasihteeri tekee muun muassa palkkatukitilitykset ja neljännesvuosittain lisätukihakemukset. Kukin hallintokunta on budjetoitunut työllistettävien palkkakustannukset ja palkkatukitulot osaltaan.

Kunnan työllisyydenhoidon painopiste säilyy edelleen perinteisessä palkkatuetussa työllistämisessä. Työllistettyjen työaika on pääsääntöisesti 85 % normaalityöajasta. Tukijakson pituus määritellään tehtävän vaatimusten mukaan työvoimaviranomaisten asettamien rajojen puitteissa.

Työllisyydenhoidon määrärahasta katetaan palkkatukityöllistämisen palkkakustannusten ohella lähinnä pitkäaikaistyöttömien työllistymiseen ja valmentamiseen tähtäävien projektien (Kanava*, Koski-paja) ja työvoiman palvelukeskuksen kunnan rahoitusosuudet. Kunnan osuus Koski-pajan kustannuksista koostuu kuntaosuudesta ja kuntalisästä, joiden lisäksi Koski-paja laskuttaa kunnan toimialoille työpanoksesta työntekijöidensä tekemän tuntimäärän mukaisesti. Työllisyysmäärärahojen toteutumista seurataan talousarvion seurantaraportoinnin yhteydessä.

Toiminnan painopistealueet

1. Kunnan työllisyyden edistäminen, painopisteenä erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja ehkäisy
2. Kunnan työttömyysprosentin alentaminen yhteistyössä työvoimatoimiston, työllistämishankkeiden ja sosiaalitoimen kanssa
3. Toiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen yhteistyössä työllisyyttä edistävien hankkeiden kanssa

Sitovat tavoitteet:

1. Pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden (nuorten yhteiskuntatakuu) vähentäminen.

Määräraha-aulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€					
Toimintakulut/€	-42 995,28	-65 026,00	-156 526,00	-156 526,00	-156 526,00
Toimintakate/€	-42 995,28	-65 026,00	-156 526,00	-156 526,00	-156 526,00
€/asukas	29,19	44,03	107,58	107,58	107,58

Perustelut:

Palveluiden ostomäärärahaa (mm. hankkeet ja Nutu:n määräraha) on pienennetty tilinpäätöksen ja toteuman perusteella. Toimintakatteen nousu johtuu työmarkkinatuen kuntaosuudesta, kun se on aiemmin ollut sosiaalitoimen määrärahoissa. Lisäksi hankekoordinaattorin palkkakustannuksista 40 % n. 15 000 euroa on budjetoitu tähän.

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
- Palkkasihteeri	0,15		
- hankekoordinaattori			0,40
Henkilöstöpalvelu			
- Sulkavan kunta, palkanlaskenta		0,15	0,15

5.2 Sivistyslautakunta

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Sivistyslautakunta päättää hallintosäännössä määritellyllä tavalla koulun, kuljetusten/liikennöinnin, iltapäivätoiminnan, lastenpäivähoidon ja kirjaston toiminnasta. Yhteistyössä toimijoiden kanssa kehittää alaisiaan toimintoja muuttuvan toimintaympäristön (talous, asiakasmäärä jne.) vaatimuksiin nähden. Sivistystoimi luo edellytykset kuntalaisten henkiselle ja muulle kehitymiselle huolehtimalla lastenpäivähoidon ja peruskoulutuksen järjestämisestä, kirjastotoimesta, joukkoliikenteen järjestämisestä sekä 1. ja 2. vuosiluokkien sekä erityisopetukseen otettujen lasten iltapäivätoiminnasta.

Sitovat tavoitteet

Palvelut säilytetään laadukkaina ja niitä kehitetään kuntalaislähtöisesti siten, että se on suunnitelmallista ja kustannustietoista. Päätettäviksi tulevista asioista keskustellaan etukäteen ja päätöksenteko pidetään sujuvana. Sivistystoimea kehitetään ulkopuolisen rahoituksen turvin ja huomioidaan hankerahojen mahdollinen väheneminen. Palveluiden taso pyritään säilyttämään, siten ettei kokonaiskustannukset juurikaan nouse.

Määräraahataulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2016+ muutos	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477		1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	288 096,55	179 385,00	276 756,00	372 154,00	372 154,00	372 154,00
Toimintakulut/€	-2 168 126,07	-2 358 192,00	-2 455 155,00	-2 527 517,00	-2 527 517,00	-2 527 517,00
Toimintakate/€	-1 880 029,52	-2 178 807,00	-2 178 399,00	-2 155 363,00	2 155 363,00	2 155 363,00
€/asukas	1 276,33	1 475,16		1 481,35	1 481,35	1 481,35
Suunnitelman mukaiset poistot				-909,00		

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskiін varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Sijaisuudet ala- ja yläkoulu, sijaiset saatava välittömästi.	Pätevien sijaisten saaminen vaikeaa, kuormittaa opettajia ja ohjaajia, opetus kärsii.	1	Pyritään sijaisuusringin käyttöön, tuntipankki käytössä.	On hoidettu.	Kuukausittain
Tietojärjestelmä	Oppilaiden, päivähoitolaisten ja asiakkaiden tietojen häviäminen.	1	Tietojärjestelmät ja niiden ohjelmat on annettu ulkopuolisen hoidettavaksi.	On hoidettu.	
Koulun oma palvelin ja verkko	Vain yksi vastuuhenkilö, sijaisuus järjestely puutteellinen.	1	Koulun oman verkon käyttö vain käyttäjä- ja salasanan avulla.	On hoidettu.	
Julkista valtaa käyttävät virkamiehet valmistelevat päätettäväksi meneviä asioita.	Taloudelliset seuraukset. Oikeudelliset seuraukset. Imagokysymys.	1	Tehdään oikeudenmukaisia lakiin perustuvia esityksiä ja päätöksiä. Käytetään tarvittaessa hyväksi koettua omaa verkostoa ja ollaan huolellisia ja tarkkoja.	On hoidettu.	
Tarjouspyyntöön perustuvat koululaiskuljetukset yhden liikenneyrittäjän hallussa.	Liikenneyrittäjä irtisanoo sopimuksen, jolloin kuljetukset joudutaan hoitamaan pikku taksella tms. järjestelyillä normi taksojen mukaisesti. Kustannusten nousu.	1	Ei voi varautua, kuin sopimusten allekirjoittamisella, jolloin sopimuksen irtisanomisaika on kuusi kuukautta.	On hoidettu.	
Kirjaston ja koulunkeittiön sijaisuudet	Kirjasto suljettu tai keittiö toiminnassa erityisjärjestelyin.	1	Henkilöstön työaikojen joustamisella ja tiedossa on molemmissa työyksiköissä yksi henkilö joka hallitsee työtehtävät.	On hoidettu.	

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	210 Peruskoulutus
Tulosyksikkö	Enonkosken koulu, erityisopetus, esiopetus, iltapäivätoiminta, keittiö
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Enonkosken koulu kannustaa oppimaan sekä kasvattaa aktiivisia yhteiskunnan jäseniä ammatiaan arvostavan henkilökunnan avulla. Enonkosken koulu on yhtenäiskoulu käsittäen luokat 0–9. Perusopetusta annetaan yleisopetuksena ja erityisenä tukena. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan tiukkeneva kuntatalous, harkinnanvaraisten hankeavustusten väheneminen ja pienenevät ikäluokat. Fyysisesti koulu sijaitsee kahdessa eri rakennuksessa samassa pihapiirissä. Iltapäivätoimintaa tarjotaan esiopetuksen tiloissa koulupäivien jälkeen. Oppilaat saavuttavat hyvät valmiudet jatko-opintoja ja ammatin valintaa varten. Koulun arvot kiteytyvät seuraaviin sanoihin: Turvallisuus, terveet elämäntavat, yhteisöllisyys, avoimuus, luotettavuus.

Sitovat tavoitteet:

Opetusryhmien keskipkoko pyritään pitämään noin 15 opp./ryhmä. Koulukiusaamiseen puututaan välittömästi. Oppilaille tarjotaan riittävästi, tehostettua ja erityistä tukea koko koulunkäynnin ajaksi. Oppilashuolto pidetään toimivana. Oppimateriaaleja ajanmukaistetaan ja tietoyhteiskunnan kasvaviin vaatimuksiin vastataan. Wilman käytöllä parannetaan huoltajien ja koulun yhteydenpitoa. Ulkopuolista rahoitusta käytetään vähintään 5 000 € koulun kehittämiseen. Enonkosken koululla on voimassa oleva strategia vuosille 2014–2017, jota päivitetään vuosittain joulukuuhun mennessä. Opetuksessa painotetaan seuraavia asioita: Työilmapiirin kehittäminen, oppilaiden liikkumisen ja lukemisen lisääminen, sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien juurruttaminen koulun toimintaan. Yhteistyötä tehdään mm. päivähoiton, terveydenhoidon ja sosiaalitoimen kesken. Henkilökunnalle tarjotaan koulutusta vähintään 2 pv / hlö. Työssä jaksamista tuetaan tyky-toiminnalla ja vuorovaikutuksen parantamisella. Kehityskeskustelut käydään jokaisen henkilökuntaan kuuluvan kanssa. Henkilökunnan kokoukset pidetään kerran viikossa.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla:

	TP 2015	TA 2016	TA 2016 +muutos	TA 2017	TS 2018	TS2019
Oppilasmäärä ka kevät/syksy	122	127,50		131,50	137,50	138,50
Toimintatulot/€	174 565,92	97 185,00	194 556,00	300 395,00	300 395,00	300 395,00
Toimintakulut/€	-1 463 742,48	-1 589 378,00	-1 686 341,00	-1 780 866,00	-1 780 866,00	-1 780 866,00
Toimintakate/€	-1 289 176,56	-1 492 193,00	-1 491 785,00	-1 480 471,00	-1 480 471,00	-1 480 471,00
€/oppilas	10 567,02	11 703,47		11 258,33	10 767,06	10 689,32
Suunnitelman mukaiset poistot				-909,00		

Koulun keittiö siirtyi 1.7.2016 sivistystoimen alaisuuteen ja kuuluu perusopetuksen tulosalueeseen.

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
rehtori-sivistystoimenjohtaja	1	1	1
esiopetuksen opettaja	1	1,5	0
luokanopettaja	4+1 ma	5-6	6
lehtori	3+1 av	4	4
sivutoiminen tuntiopettaja	0	0	0
erityisopettaja	2	2	2
koulunkäynnin ohjaaja	2	2	2
koulunkäyntiavustaja	1 opp.sop.	1	1
ruokapalveluvastaava			1
ruokapalveluyöntekijä			1

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	220 Muu koulutus
Tuloyksikkö	Kansalaisopisto, musiikkiopisto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Muu koulutus luo kunnan asukkaille mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen kansalaisopiston ja musiikkiopiston opinto- ja harrastustoimintaan osallistumisen muodossa.

Puruvesi-opisto ja Linnalan opisto yhdistyivät 1.1.2016. Linnalan opisto antaa perinteisellä ja toisaalta joka vuosi uusiutuvalle kurssitarjonnallaan monenlaisia mahdollisuuksia eritasoiseen opiskeluun ja harrastamiseen. Tämän lisäksi järjestetään erilaisia projekteja ja hankkeita. Linnala tarjoaa koulutusta ja yleissivistystä, mahdollisuuksia harrastamiseen, kohtaamiseen ja virkistytymiseen. Toiminnallaan se pyrkii myös ehkäisemään yhteiskunnallista syrjäytymistä.

Musiikkiopisto toiminta hankitaan ostopalveluna Savonlinnan musiikkiopistolta. Oppilaspaikkoja on kymmenen. Yksi oppilaspaikka maksaa 927 €. Musiikkiopistoa ylläpitää Savonlinnan musiikkiopiston kannatusyhdistys ry, jonka hallitus toimii myös musiikkiopiston johtokuntana. Musiikkiopistossa opiskellaan neljällä eri tasolla. AO = aikuisosasto, MOT= musiikkiopistotaso, PJO= popjazz-osasto ja PT= perustaso.

Sitovat tavoitteet: Linnalan opiston kanssa on solmittu määräaikainen kaksivuotinen sopimus, johon on kirjattu, että Linnalan opisto sitoutuu järjestämään opetusta Enonkoskella keskimäärin vuosittain vähintään 580 tuntia.

Säilytetään oppilaiden mahdollisuus saada musiikkiopistokoulutusta, pitämällä kymmenen oppilaspaikkaa/vuosi.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1473	1477	1455	1455	1455
Toimintatulot/€	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toimintakulut/€	-35 523,41	-30 270,00	-30 270,00	-30 270,00	-30 270,00
Toimintakate/€	-35 523,41	-30 270,00	-30 270,00	-30 270,00	-30 270,00
€/asukas	24,12	20,49	20,80	20,80	20,80

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1473	1477	1455	1455	1455
Linnala opisto					
Toimintatulot/€	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toimintakulut/€	-29 219,81	-21 000,00	-21 000,00	-21 000,00	-21 000,00
Toimintakate/€	-29 219,81	-21 000,00	-21 000,00	-21 000,00	-21 000,00
€/asukas	19,84	14,22	14,43	14,43	14,43

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1473	1477	1455	1455	1455
Musiikkiopisto					
Toimintatulot/€	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toimintakulut/€	-6 303,60	-9 270,00	-9 270,00	-9 270,00	-9 270,00
Toimintakate/€	-6 303,60	-9 270,00	-9 270,00	-9 270,00	-9 270,00
€/asukas	4,28	6,28	6,37	6,37	6,37

Henkilöstö

Enonkoskella yhteyshenkilönä toimii sivistystoimiston toimistos sihteeri.

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	230 Kirjasto
Tulosityksikkö	Kirjasto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma: Edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen.

Sitovat tavoitteet: Yhteistyön selkeyttäminen ja parantaminen Lumme-kirjastojen kesken. Ollaan mukana yhteisissä hankkeissa ja Suomi 100 vuotta -projekteissa mahdollisuuksien mukaan. Kirjastojen yhteistoimintasopimuksella on muodostettu Lumme-kirjastot, sopijaosapuolet ovat: Mikkeli, Enonkoski, Heinävesi, Mäntyharju, Pieksämäki, Savonlinna, Joroinen ja Varkaus. Ensimmäisessä vaiheessa kirjastot ottivat käyttöönsä yhteisen kirjastojärjestelmän (loppuvuodesta 2015), jonka jälkeen tavoitteena on saavuttaa eteläsavolainen kirjastoasiakkuus. Etelä-Savossa maakuntakirjaston toimintasuunnitelma on laadittu yhteistyössä alueen kirjastojen kanssa, ja sen tärkein tavoite on yhteistyön tiivistäminen yhteisen järjestelmän kautta. Alueen kirjastoissa on katsottu, että yhteinen kirjastojärjestelmä on etu alueelle, koska sen kautta voidaan kehittää kokoelmia monipuolisesti ja koska se mahdollistaa esimerkiksi yhteisen kirjastokortin käyttämisen koko maakunnassa. Laajalla yhteistyöllä saavutetaan taloudellisia hyötyjä järjestelmän kehittämisessä ja käytössä.

Aineistojen monipuolisuuteen ja tasoon kiinnitetään huomiota seuraavien vuosien aikana. Ikääntyvä väestö tarvitsee isotekstistä aineistoa sekä äänikirjoja, joita molempia on kysyntään nähden liian vähän. Koulun kanssa jatketaan yhteistyötä oppilaiden lukudiplomien suorittamisessa ja luokkakäynnit pidetään ennallaan. Vuoden aikana kirjaston tiloissa järjestetään erilaisia näyttelyjä ja kerhotoimintoja. Aineiston parantamisella ja muulla kehittämisellä pyritään pitämään ennallaan ja lisäämään kävijä- ja lainausmääriä (v. 2015 oli 12 000 kävijää ja 17 632 lainausta). Järjestetään ohjelmaa Suomen 100-vuotisjuhlan merkeissä, seuraten myös valtakunnallista kampanjaa. Henkilökunnan koulutautumiseen varataan 2 pv/henkilö. Tyky-toimintaan osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

Määräraha- ja tulolukko sitovalla tasolla:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1473	1477	1455	1455	1455
Toimintatulot/€	2 276,50	200,00	200,00	200,00	200,00
Toimintakulut/€	-103 786,09	-122 863,00	-117 591,00	-117 591,00	-117 591,00
Toimintakate/€	-101 509,59	-122 663,00	-117 391,00	-117 391,00	-117 391,00
€/asukas	68,91	83,05	80,68	80,68	80,68
Suunnitelman mukaiset poistot					

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Kirjastovirkailija	1,5	1,5	1,5

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	240 Lasten päivähoido
Tuloyksikkö	
Vastuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää yksittäisen lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksessa painotetaan lapsuuden itseisarvoista luonnetta, vaalitaan lapsuutta ja ohjataan lasta ihmisenä kasvamisessa. Varhaiskasvatus onkin suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen leikillä on keskeinen merkitys. Lähtökohtana toiminnassa ovat palveluhenkisyys ja kasvatuskumppanuus eli tiivis yhteistyö lapsen vanhempien kanssa.

Vastuualueen tehtävänä on järjestää kunnallisia varhaiskasvatuspalveluja perheiden tarpeiden mukaisesti. Jokaisella perheellä on lain mukaan oikeus valita lapsilleen elämäntilanteeseensa sopiva palvelumuoto. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään Enonkoskella päiväkotihoidona. Kunnan alueella toimii myös yksityistä perhepäivähoitoa. Lisäksi perheellä on mahdollisuus valita lasten kotihoidon tuki ja hoitaa lapset omassa kodissaan.

Kunnallisia varhaiskasvatuspalveluja järjestetään tällä hetkellä ainoastaan päiväkotihoidona. Päiväkodin ryhmät jakautuvat siten, että Pikku-Uikkujen ryhmässä hoidetaan 1-4-vuotiaat lapset ja Koskikarujen ryhmässä 4-5-vuotiaat lapset. Päiväkodissa hoidetaan myös vuoroa tarvitsevat lapset perheiden hoidontarpeiden mukaan (ilta-, viikonloppu- ja yöhoito).

Suunnitelmakauden aikana päivähoitoa kehitetään kokonaisvaltaisesti hyödyntämällä henkilöstön pedagogista erityisosaamista. Varhaiskasvatuksessa on useita erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja siksi onkin tärkeää hyödyntää erityisopettajan osaamista, jota ostetaan Savonlinnan kaupungilta. Suunnitelmakauden tavoitteena on yhteistyössä Savonlinnan kaupungin kanssa valmistella Enonkosken kunnan varhaiskasvatussuunnitelma palvelemaan käytännön arkityötä varhaiskasvatuksessa. Suunnitelman tulee olla valmiina ja sivistyslautakunnan hyväksymä ennen 1.8.2017. Varhaiskasvatussuunnitelmatyössä otetaan huomioon myös perheiden osallisuus sekä Enonkosken kunnan muiden toimijoiden antama varhaiskasvatus sekä varhaiskasvatuksen yhteistyötahot. Varhaiskasvatussuunnitelman valmistelutyöhön tullaan liittämään myös henkilöstön täydennyskoulutusta vuoden 2017 aikana. Täydennyskoulutuksen avulla pyritään myös lisäämään henkilöstön osaamista lasten erityisen tuen tarpeisiin liittyen.

Sitovat tavoitteet

1. Lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukeminen monipuolisen toiminnan ja leikin avulla.
2. Pedagogisen työotteen vahvistaminen toiminnassa. Kokopäiväpedagoginen toiminta. Täydennyskoulutuksesta saadun opin hyödyntäminen.
3. Seutukunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman valmistelutyö yhteistyössä Savonlinnan kanssa.
4. Lasten erityisen tuen tarve. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelujen hyödyntäminen tarpeen mukaisesti sekä yhteistyö eri yhteistyötahojen kanssa neuvola, perpake (=perhepalvelukeskus) ym.
5. Asiakkaalle palvelujen saatavuus, päivähoitolain ja -asetuksen mukainen 100 %.
6. Asiakastyytyväisyys kysely tehdään joka toinen vuosi, kysely tehtiin vuonna 2016. Kyselyn tulokset osoittavat vanhempien tyytyväisyyden palveluihin sekä tulevaisuuden kehittämisen kohteet. Päivähoitopaikan sisätilat ovat turvalliset, mutta piha-alueen kehittämistä kaivataan niin henkilöstön kuin vanhempienkin näkemyksen mukaan. Vanhempien osallisuutta tulee myös päiväkodin toiminnassa vahvistaa. Kehittämisen kohteena tulevat olemaan jatkossa vanhempien osallisuus sekä toiminnan sisällöllinen kehittäminen edelleen.
7. Talouden kannalta palvelujen tehokas käyttö, hoitopaikkojen täyttöaste 100 %.
8. Osaavat ja kelpoisuusehdot täyttävät työntekijät (päivähoitolaki ja -asetus).
9. Varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toiminta, jossa lapsi on keskiössä. Lapsen vasukeskustelut käyty kaikkien perheiden kanssa.
10. Avoin vuorovaikutus työyhteisössä, toimivat palaverikäytännöt.

Määräraha- ja tulo- ja kulu- taulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Perhepäivähoito					
Toimintatulot/€	4 503,09	7 000,00	0,00	0,00	0,00
Toimintakulut/€	-46 357,32	-97 483,00	-18 401,00	-18 401,00	-18 401,00
Toimintakate/€	-41 854,23	-90 483,00	-18 401,00	-18 401,00	-18 401,00
€/asukas	28,41	61,26	12,65	12,65	12,65

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Päiväkoti					
Toimintatulot/€	103 787,96	75 000,00	71 559,00	71 559,00	71 559,00
Toimintakulut/€	-371 355,03	-366 783,00	-427 118,00	-427 118,00	-427 118,00
Toimintakate/€	-267 567,07	-291 783,00	-355 559,00	-355 559,00	-355 559,00
€/asukas	181,65	197,55	244,37	244,37	244,37

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Kotihoidontuki	-69 568,64	-74 000,00	-70 170,00	-70 170,00	-70 170,00
€/asukas	47,23	50,10	48,23	48,23	48,23

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	108 291,05	82 000,00	71 559,00	71 559,00	71 559,00
Toimintakulut/€	-487 280,99	-538 266,00	-515 689,00	-515 689,00	-515 689,00
Toimintakate/€	-378 989,94	-456 266,00	-444 130,00	-444 130,00	-444 130,00
€/asukas	257,29	308,91	305,24	305,24	305,24

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
	10,5	9,5-10,5	10
lastenhoitaja	6	5-6	6
ryhmäperhepäivähoitaja	0	0	0
perhepäivähoitaja	1,5	1,5	1
päiväkodinjohtaja	1	1	1
lastentarhanopettaja	1	1	1
avustaja, (työllistetty /85 % työaika)	1	1	1

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	280 Sivistystoimen hallinto
Tulosityksikkö	Joukkoliikenne, sivistystoimen hallinto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma: Hallinto vastaa toimialan yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista ja lautakunnan työskentelyn sujuvuudesta. Hallinto ohjaa ja valvoo koulutuksen järjestämistä taloudellisesti sekä tarkoituksenmukaisesti lainsäädännön ja valtuuston määrittämässä puitteissa. Joukkoliikenne hoidetaan mahdollisimman taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti muita toimintoja palvelleen. Toiminnan painopistealueet ovat esi- ja perusopetus, erityisopetus, iltapäivätoiminta, kirjasto, lasten päivähoido, joukkoliikenne ja sivistystoimen hallinto.

Sitovat tavoitteet: Tietoteknisten välineiden, oppimateriaalien, kaluston ja opetusvälineiden kuntoon sekä henkilöstön koulutukseen tulee edelleen kiinnittää huomiota seuraavien vuosien aikana. Edetään koulun strategian 2014–2017 mukaisesti. Pyritään siihen että henkilökunta on oikein mitoitettu, kelpoisuusehdot täyttävä ja kouluttautumalla ammattitaitoaan ylläpitävä. Koulua pyritään kehittämään ulkopuolisen rahoituksen turvin, joskin hankerahat ovat pienenemään päin.

Seutulippu hinnoitellaan kohtuulliseksi, tällä hetkellä seutulipun hinta on 73 €. Kesästä 2017 lähtien kunnan omavastuuosuus joukkoliikenteestä on 10 %, koska valtio vähentää määrärahoja. Asiointiliikenne yhdistetään koululaiskuljetuksiin mahdollisuuksien mukaan kaikilla koululaiskuljetusreiteillä. Asiointiliikenne hoidetaan myös kutsutaksi menetelmällä Ihamaniemen ja Karvilan suunnista.

Määrärahataulukko sitovalla tasolla:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	2 963,08	0,00	0,00	0,00	0,00
Toimintakulut/€	-77 793,10	-77 415,00	-83 101,00	-83 101,00	-83 101,00
Toimintakate/€	-74 830,02	-77 415,00	-83 101,00	-83 101,00	-83 101,00
€/asukas	50,80	52,41	57,11	57,11	57,11

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
rehtori-sivistystoimenjohtaja	1	1	1
toimistosihteeri	1	1	1

5.3 Vapaa-aikalautakunta

Toiminta-ajatus

Vapaa-aikatoimen tehtävänä on luoda edellytykset ja tarjota mahdollisuudet kuntalaisten monipuoliselle vapaa-ajan vietoille sekä terveelle ja hallitulle elämälle.

Sitovat tavoitteet

Liikuntapalveluissa säilytetään nykyinen palvelutaso, mutta kuntosalin käyttöä lisätään uuden avainkortin avulla.

Kulttuuripalveluissa pyritään säilyttämään nykyinen palvelutaso. Painopiste on edelleen lasten ja nuorten kulttuuripalveluissa, joiden ohella taloussuunnitelmavuosina palvelutuotannossa pyritään huomioimaan vähitellen myös kunnan väestön ikääntymisen aiheuttamat muutokset palvelutarpeissa.

Nuorilla on mahdollisuus kunnan järjestämään nuorisotilatoimintaan Koskipirtin tiloissa kolme kertaa viikossa. Nuorisotilan lisäksi järjestetään lasten ja nuorten retkiä vapaa-aikatoimen ja sivistystoimen yhteistyönä.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	11 148,14	3 700,00	1 200,00	1 200,00	1 200,00
Toimintakulut/€	-254 686,53	-286 180,00	-299 797,00	-299 797,00	-299 797,00
Toimintakate/€	-243 538,39	-282 480,00	-298 597,00	-298 597,00	-298 597,00
€/asukas	165,33	191,25	205,22	205,22	205,22
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 857,20	-23 524,00	-11 857,00	-11 857,00	-11 857,00

Riskilomake/Vapaa-aikalautakunta

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Risktiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Toiminnallinen Henkilöstöriski, yksityöskentely	Tapaturma uhka, väkivallan uhka	1	Sovittava käytännöt avun saamiseksi	Hoidettu	2016
Toiminnallinen Tiedonkulkuriski	Tahattomat inhimilliset virheet ja erehdykset	1	Säännöllinen keskustelu/ohjeistaminen henkilöstön kanssa	Hoidettu	2016
Vahinko Laitteiston rikkoutuminen	Ei voida tuottaa joitakin palveluista	1	Varalaitteiston hankinta	Vaihtoehdot tiedossa	

Riskin suuruus:

1 = vähäinen riski

2 = kohtalainen riski

3 = merkittävä riski

Toimielin Vapaa-aikalautakunta
 Vastuualue 310 Kulttuuritoimi
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Rehtori-sivistystoimen johtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnan kulttuuritoimi edistää, tukee ja tarvittaessa järjestää paikallista kulttuuritoimintaa. Kuntalaisia aktivoidaan omatoimiseen kulttuurin tuottamiseen ja harjoittamiseen. Kulttuurityön ensisijaisena tehtävänä on toimintaedellytysten luominen monipuoliselle ja innovoivalle kulttuuritoiminnalle. Erityiskohteena on lasten ja nuorten kulttuuriharrastustoiminta.

Sitovat tavoitteet

- Lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukeminen
- Kulttuuritapahtumien järjestäminen kuntalaisille
- Suomi 100 -juhlavuoden tapahtumien koordinointi

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€					
Toimintakulut/€	-9 289,88	-10 884,00	-10 228,00	-10 228,00	-10 228,00
Toimintakate/€	-9 289,88	-10 884,00	-10 228,00	-10 228,00	-10 228,00
€/asukas	6,31	7,37	7,03	7,03	7,03

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijä	0,05	0,05	0,05

Toimielin	Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	320 Liikuntatoimi
Tulosityksikkö	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimen johtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Liikuntapalveluiden tarkoituksena on toimintaedellytysten luominen monipuolista liikuntaharrastustoimintaa varten sekä terveiden elämäntapojen edistäminen. Kohderyhmänä on koko Enonkosken kunnan väestö, joista keskeisimpiä ovat lapset ja nuoret sekä erityisryhmiin kuuluvat. Palvelut järjestetään käytettävissä olevien resurssien puitteissa maksuttomana. Liikuntapalvelujen muut keskeiset tehtäväalueet ovat urheiluseurojen tukeminen sekä liikuntatalon ja muiden liikuntapaikkojen asianmukainen ylläpito.

Vastuualueen 320 kustannuspaikat ovat

- Liikuntatoimi
- Liikuntatalo
- Muut liikuntapaikat

Sitovat tavoitteet

- Lapsille ja nuorille maksuttoman liikuntakerhotoiminnan jatkaminen ja kehittäminen
- Kuntalaisten ikääntymisen huomioiminen kehittämällä väestön toimintakykyä tukevaa liikuntatoimen palvelutarjontaa
- Suorituspaikkojen parantaminen, erityisesti kuntosalin käytön lisääminen

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	10 948,14	3 500,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00
Toimintakulut/€	-205 766,52	-216 712,00	-224 573,00	-224 573,00	-224 573,00
Toimintakate/€	-194 818,38	-213 212,00	-223 573,00	-223 573,00	-223 573,00
€/asukas	132,26	144,35	153,66	153,66	153,66
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 857,20	-23 524,00	-11 857,00	-11 857,00	-11 857,00
Liikuntatoimi	-19 004,22	-30 222,00	-28 793,00	-28 793,00	-28 793,00
Liikuntatalo	-113 221,05	-113 575,00	-124 275,00	-124 275,00	-124 275,00
Muut liikuntapaikat	-62 593,11	-69 415,00	-70 505,00	-70 505,00	-70 505,00

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijä	0,45	0,45	0,45
Iltavalvoja	0,60	0,60	0,60
Liikuntapaikkojen hoitaja	0,70	0,70	0,70
Kausiapulainen	0,30	0,30	0,30

Toimielin	Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	330 Nuorisotoimi
Tulosityksikkö	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimen johtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnan nuorisotyön ensisijaisia tavoitteita ovat edellytysten luominen kunnassa toteutettavalle nuorisotoiminnalle ja nuorisotoiminnan tukeminen. Nuorisotyön kohderyhmänä ovat alle 29-vuotiaat. Nuorisotyö kattaa ehkäisevän päihdetyön.

Vastuualueen 330 kustannuspaikat ovat

- Nuorisotoimi
- Ehkäisevä päihdetyö

Sitovat tavoitteet

- Nuorisotoimen kehittäminen kunnan omana ja seudullisena yhteistyönä
- Kerhotoiminnan, retkien ja tapahtumien tukeminen ja järjestäminen
- Nuorisotilan kehittäminen yhteistyössä nuorten kanssa
- Nuorten työharjoittelun tukeminen

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Alle 29-vuotiaat kuntalaiset*	312	317	321*	321*	321*
Toimintatulot/€	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00
Toimintakulut/€	-26 824,13	-43 662,00	-48 634,00	-48 634,00	-48 634,00
Toimintakate/€	-26 624,13	-43 462,00	-48 434,00	-48 434,00	-48 434,00
€/asukas	18,07	29,43	33,29	33,29	33,29
€/alle 29-vuotias	85,53	137,10	150,88	150,88	150,88
Ehkäisevä päihdetyö	-177,10	-1 300,00	-800,00	-800,00	-800,00

*SosiaaliEffican enonkoskelaiset 0–28 vuotiaat 3.10.2016

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Liikunnanohjaaja/Nuorisotyöntekijä	0,20	0,20	0,20
Iltavalvoja	0,40	0,40	0,40

Toimielin Vapaa-aikalautakunta
 Vastuualue 380 Vapaa-aikatoimi hallinto
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Rehtori-sivistystoimen johtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vapaa-aikatoimen hallinto vastaa toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta, vapaa-aikatoimen henkilöstö-, talous- ja muista hallintotehtävistä sekä tiedotuksesta. Vapaa-aikalautakunta järjestää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen palveluja.

Sitovat tavoitteet

- Tiedotuksen kehittäminen
- Vapaa-aikatoimen henkilöstön yhteistyön ja osaamisen kehittäminen

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€					
Toimintakulut/€	-12 806,00	-14 922,00	-16 362,00	-16 362,00	-16 362,00
Toimintakate/€	-12 806,00	-14 922,00	-16 362,00	-16 362,00	-16 362,00
€/asukas	8,59	10,10	11,25	11,25	11,25

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Rehtori-sivistystoimen johtaja	0,05	0,05	0,05
Toimistos sihteeri	0,15	0,15	0,15

5.4 Tekninen lautakunta

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Tekninen toimi huolehtii kunnan toimesta tapahtuvasta maankäytön- ja rakentamisen suunnittelusta, rakentamisen neuvontatehtävistä, omien rakennustensa kunnossapidosta, liikennealueista ja -turvallisuustyöstä, vesi- ja viemärlaitoksen sekä kaukolämmön jakelusta, sekä ympäristön tilan seuraamisesta ja valvonnasta.

Rakennusvalvonnan osalta teknisen lautakunnan yleisenä tehtävänä on edistää hyvää rakennustapaa ja valvoa rakennustoimintaa kunnassa, sen mukaan kuin rakennuslaissa tai muutoin on säädetty tai määrätty. Lisäksi lautakunta toimii kunnan ympäristönsuojelun viranomaisena.

Muutoksena edellisvuosiin on lämpö, vesi ja sähkö jaettu omille kustannuspaikoilleen. Lisäksi ICT-kulut ovat omana kustannuspaikkana eri kohteissa, yhteensä ICT-kustannukset vuodelle 2017 ovat 25 250 euroa. Valtuusto 31.10.2016 päätöksen mukainen fuusion vaikutus on huomioitu.

Vastualueen tehtävät;

- ✓ maankäytön ja rakentamisen suunnittelu, kaavoitus
- ✓ rakentamiseen liittyvät neuvontapalvelut
- ✓ kunnan omien rakennusten kunnossapito
- ✓ kunnan kiinteistöjen kiinteistöhoito
- ✓ liikennealueiden kunnossapito
- ✓ puistojen ja puistometsien hoito
- ✓ sataman ja laitureiden ylläpito ja hoito
- ✓ kunnan rakennuttamistehtävät
- ✓ vesi- ja viemärlaitoksen ylläpito
- ✓ kaukolämpölaitoksen ja verkoston ylläpito
- ✓ rakennusvalvonta
- ✓ kunnan ympäristönsuojelutehtävät
- ✓ työsuojelutehtävä

Sitovat tavoitteet

- ✓ huolehtia, että kunnassa on vapaita tontteja rakentamiseen
- ✓ rakennusten pitäminen kunnossa siten, että ovat käytettävissä käyttötarkoitukseensa
- ✓ huolehtia liikenneväylien kunnosta
- ✓ kuntalaisille hoidetut viihtyisät puisto-alueet
- ✓ venepaikkojen tarjoaminen riittävässä määrin
- ✓ vesi- ja viemärlaitoksen osalta taata vesihuollon toiminta
- ✓ varmistaa lämmön toimitus kaikissa olosuhteissa
- ✓ rakennusvalvonnan toiminta, luvat enintään 4 viikon käsittelyaika
- ✓ valvoa ympäristön tilan säilymistä, ympäristökatselmuksella vuosittain
- ✓ työsuojelun kehittämien, toiminta ilman työtaturmia

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	1 393 886,19	1 457 649,00	1 495 263,00	1 495 263,00	1 495 263,00
Toimintakulut/€	-1 503 837,21	-1 549 056,00	-1 565 419,00	-1 565 419,00	-1 565 419,00
Toimintakate/€	-109 951,02	-91 406,00	-70 156,00	-70 156,00	-70 156,00
€/asukas	-74,64	-61,89	-48,22	-48,22	-48,22
Suunnitelman mukaiset poistot	-482 859,81	-507 401,00	-473 123,00	-503 555,00	-526 495,00

Henkilöstö

	TP 2015	TA 2016	TA 2017
*kunnaninsinööri	1	1	1
*toimistos sihteeri	1	1	1
*vesilaitoksen vastaava hoitaja/kiinteistön hoitaja	1	1	1
*kiinteistöhoitaja/laitosmies	2	2	1
*rakennusmies	1	1	1
*siistikä	4	4	4
*puistotyöntekijä/työllistetty	3	2	2
*oppisopimus	0	1	0
*työkokeilu	3	2	2
*opiskelijat harjoittelu SAMI	2	1	1
Yhteensä	18	16	14

Riskilomake/Tekninen lautakunta

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Veden pilaantuminen	Uusi vedenottamo	2. to, ta, va	Varaveden toimitusjärjestelmä Toinen vedenottamo	Sopimus Esitetty kh/kv/selvitys meneillään	On 2017–2018
Lämmön toimitus keskeytyy	Koskenhelmi ja vanhustentalot ilman lämpöä	2. to, ta, va	Varavoimakoneet sähköllä peruslämpöä ja valoa	Hankittu Sähkön syöttö suoraa ulkoa	On 2016–2017
Sähkön katkeaminen yli 12 h	Talvella putkien jäätymiset, kylmyys	1. to, ta, va	Varavoimakoneet kunta Tulisijat yksityisillä kiinteistöillä	Hankittu On suositus okt, uudemmat pakollinen	On osin
Tietoliikennehäiriö / tuhoutuminen	Ei varmuuskopioita, jatkuvuuden varmistus	2. to, ta, va	Varmuuskopiointi, arkistot kuntoon, sähköinen arkistointi ?	Osittain hoidettu	Jatkuvaa
Henkilöstöriski	Käytännön töiden hoituminen	2. to, st, va	Sovittava käytännöt "varallaolohenkilö" Sopimus naapurikunnan kanssa	Ei hoidettu, pakko hoitaa	2017

Riskin suuruus:

1 = vähäinen riski

2 = kohtalainen riski

3 = merkittävä riski

st = strateginen

to = toiminnallinen

ta = taloudellinen

va = vahinko

Toimielin	Tekninen lautakunta
Vastuualue	410 Yleiset alueet
Tulosyksikkö	
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kuntakeskuksen liikennealueiden ja liikuntapaikkojen ylläpitäminen, hoito ja kehittäminen. Turvallisuusnäkökohtien huomioiminen ja positiivisen kuntakuvan luominen ympäristön hoidolla. Jätehuollon ja kierrätyspisteiden kehittäminen ajan tarpeiden mukaisesti. Yksityisieavustuksen myöntämisellä pyritään helpottamaan tasapuolisesti haja-asutusalueella asuvien kuntalaisten tienpidon taloudellista raskautta.

Vastuualueen tehtävänä on

- ✓ liikenneväylien ja katuvalojen ylläpito
- ✓ puistot ja puistometsiköt
- ✓ yksityistieasiat sekä tielautakunnan toimitukset
- ✓ jätehuollon kehittäminen
- ✓ ulkoilu- ja liikuntapaikat

Sitovat tavoitteet

- ✓ vanhojen elohopealamppujen poistaminen 2018 mennessä
- ✓ puistometsien raivaukset
- ✓ yksityistie avustukset maksatus toukokuun loppuun mennessä
- ✓ keräyspisteen (metalli, lasi, paperi, pahvi, vaate ja SER, haitallisetjätteet) säilyttäminen kuntataajamassa
- ✓ liikuntapaikat kesä ja talvi kuntalaisten käytössä

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	74 558,89	44 015,00	46 334,00	46 334,00	46 334,00
Toimintakulut/€	-216 854,49	-181 345,00	-208 707,00	-208 707,00	-208 707,00
Toimintakate/€	-142 295,60	-137 330,00	-162 373,00	-162 373,00	-162 373,00
€/asukas	-96,60	-92,98	-111,60	-111,60	-111,60
Suunnitelman mukaiset puistot	-74 461,34	-74 113,00	-65 266,00	-70 973,00	-70 276,00

Tunnusluvut:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Elohopealamppujen vaihto lediin	12	50	100
Puistometsien raivaukset ha	20	60	20

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 420 Kiinteistöt
 Tulosyksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Ylläpitää olemassa olevaa rakennuskantaa sillä tasolla, että käyttäjillä on edellytykset kiinteistössä tarkoitettuun toimintaan ja poistaa korjausvelkaa. Pitää kiinteistöjen käyttöaste mahdollisimman korkealla tasolla.

Vastuualueen tehtävät:

- ✓ kunnan omien kiinteistöjen, rakennusten kunnossapito ja käyttöturvallisuus
- ✓ kunnankiinteistöjen kiinteistöhoito
- ✓ rakennuksiin liittyvät rakennuttajatehtävät
- ✓ kunnan kiinteistöjen vuokraus ja myynti

Fuusio

Talousarvio 2017 sekä suunnitelmavuosien 2018 ja 2019 luvuissa on huomioitu valtuusto 31.10.2016 päätöksen mukainen fuusion vaikutus. Fuusiolla on vaikutus myös poistoihin.

Sitovat tavoitteet

- ✓ rakennusten käytettävyys tarkoitukseensa
- ✓ kiinteistöjenhoito ympärivuorokautisesti (varallaolo)

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	969 918,95	1 054 704,00	1 051 049,00	1 051 049,00	1 051 049,00
Toimintakulut/€	-600 630,22	-671 682,00	-664 025,00	-664 025,00	-664 025,00
Toimintakate/€	369 288,73	383 022,00	387 024,00	387 024,00	387 024,00
€/asukas	250,17	259,32	266,00	266,00	266,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-356 996,35	-382 636,00	-360 177,00	-331 259,00	-336 266,00

Vuosien 2018 ja 2019 talousarvioluvuissa on huomioitu mahdollinen asuin käytössä olevien kiinteistöjen fuusio.

Tunnusluvut:	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Käyttöön soveltuvat rakennukset %	100	100	100
Kiinteistön henkilöstökulut €/m ³ (54213 m ³)	7,89	4,42	
Vuokrausaste %	?	80	80

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 440 Kaukolämpölaitos
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Lämmön häiriötön jakelu asiakkaille biopolttoaineella alihankintaa hyväksi käyttäen.

Vastuu alueen tehtävät;

- ✓ hankkia alihankintana kaukolämpö mahdollisimman edullisesti
- ✓ huoltaa ja korjata jakeluverkostoa
- ✓ hankkia uusi liittyjiä jakeluverkkoon

Sitovat tavoitteet

- ✓ lämmön toimitus ilman keskeytyksiä
- ✓ lämmön myynti kannattavasti

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	179 358,93	187 830,00	211 170,00	211 170,00	211 170,00
Toimintakulut/€	-206 058,10	-204 931,00	-195 045,00	-195 045,00	-195 045,00
Toimintakate/€	-26 699,17	-17 101,00	16 125,00	16 125,00	16 125,00
€/asukas	-18,13	-11,58	11,08	11,08	11,08
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 148,36	-1 933,00	-1 740,00	-1 566,00	-1 410,00

Tunnusluvut:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Lämmön jakelun keskeytys h	0	80,44	0
Lämpöenergian myyntihinta €/MWh	67,48	80,44	80,44
Lämpöenergian myynti tuotto €	159 891,97	151 609,68	191 700,00
Liittymien lukumäärä kpl	25	26	26

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 450 Vesi- ja viemärlaitos
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vesi- ja viemärlaitoksen vastuulla on talousveden luotettava jakelu asiakkaille ja jätevesien puhdistaminen mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavasti. Laitosten ohjauksessa käytetään ajanmukaista tekniikkaa.

Vastuu alueen tehtävät;

- ✓ vedenottamon ja vedenkäsittelyn hoitaminen
- ✓ vedenjakeluverkoston ylläpito ja korjaukset
- ✓ jätevesiverkoston ja pumppaamoiden ylläpito ja korjaukset
- ✓ jäteveden käsittely lupaehtojen mukaisesti

Sitovat tavoitteet

- ✓ häiriötön vedenjakelu
- ✓ veden laadun tulee täyttää juomaveden laatuvaatimukset
- ✓ jätevedenpuhdistamon osalta lupaehtojen täyttäminen

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	147 267,92	150 100,00	164 210,00	164 210,00	164 210,00
Toimintakulut/€	-172 135,65	-146 968,00	-163 959,00	-163 959,00	-163 959,00
Toimintakate/€	-24 867,73	3 132,00	251,00	251,00	251,00
€/asukas	-16,88	2,12	0,17	0,17	0,17
Suunnitelman mukaiset poistot	-49 253,76	-48 719,00	-45 940,00	-99 757,00	-112 543,00

Tunnusluvut:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Keskeytykseen vedentakelussa h	0	0	0
Veden laatu huomautukset kpl	0	0	0
Jäteveden osalta häiriöt kpl	0	2	0
Vesi laitoksen tulos €	-19 697,00	3 132,00	251,00

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 460 Palo- ja pelastustoimi
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Turvata kuntalaisille hyvä perusturvallisuuden taso ja antamalla neuvontaa sekä valistusta. Toiminnasta vastaa Etelä-Savon pelastuslaitos, paikallisena toimijana Enonkosken sopimuspalokunta.

Vastuualueen tehtävät:

- ✓ palo- ja pelastustoimi
- ✓ palotarkastukset
- ✓ opastus ja neuvonta
- ✓ koulutus

Sitovat tavoitteet

- ✓ turvata turvallisuustaso palo ja pelastustoimen osalta kunnan alueella

Määräraha- ja tulokausittainen sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€					
Toimintakulut/€	-139 374,50	- 157 320,00	-155 294,00	-155 294,00	-155 294,00
Toimintakate/€	-139 374,50	-157 320,00	-155 294,00	-155 294,00	-155 294,00
€/asukas	-94,62	-106,51	-106,73	-106,73	-106,73

Tunnusluvut:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Tulipalojen ja onnettomuuksien määrä kpl	67		74
Vapaapalokunnan henkilöstö	9		9
Ensivaste	25		30

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 480 Tekninen toimisto/hallinto
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Teknisen sektorin eri tulosyksiköiden toiminnan yhteensovittaminen hoitamalla hallintoa keskitetysti. Rakennusvalvonnan palvelujen tuottaminen MRL:n ja MRA:n sekä RakMk:n mukaisesti, sekä ympäristönsuojeluun, valvontaan ja ohjeistukseen liittyvät tehtävät.

Vastuualueen tehtävät;

- ✓ teknisen toimen eri toimialueiden ja henkilöstön yhteensovittaminen
- ✓ rakentamiseen liittyvät neuvontapalvelut, ARA
- ✓ kunnossapidon suunnittelu rakennusten ja eri toimialueiden rakenteiden osalta
- ✓ rakennuttamistehtävät
- ✓ rakennusvalvonta
- ✓ ympäristönsuojelu
- ✓ työsuojelu koko kunnan osalta

Sitovat tavoitteet;

- ✓ rakennusten käytettävyys
- ✓ maksuton korjausneuvonta ns. korjausneuvoja toiminta,
- ✓ rakennuslupien myöntäminen 4 viikon sisällä
- ✓ ympäristölupien ajan tasalla pitäminen
- ✓ ei työtapaturmia

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
Toimintatulot/€	22 781,50	21 000,00	22 500,00	22 500,00	22 500,00
Toimintakulut/€	-168 784,25	-186 810,00	-178 389,00	-178 389,0	-178 389,0
Toimintakate/€	-146 002,75	-165 810,00	-155 889,00	-155 889,00	-155 889,00
€/asukas	-99,12	-112,26	-107,14	-107,14	-107,14

Tunnusluvut:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017
ARAN hakemukset, siirtyivät ARALLE 2017	2	4	0
Rakennusluvut,	66	35	35
toimenpideluvat ja -ilmoitukset			

5.5 Kunnan käyttötalous yhteensä (ulkoinen/sisäinen)

€	TP 2015	TA+MUUTOS* 2016	TA 2017	muutos- %	TS 2018	TS 2019
Toimintamenot	-12 506 335,30	-12 175 679,00	-11 501 283,00	-5,54 %	-11 500 149,00	-11 501 804,00
Toimintatulot	3 374 985,60	3 041 263,00	2 284 408,00	-24,89 %	2 284 408,00	2 284 408,00
Netto	-9 131 349,70	-9 134 416,00	-9 216 875,00	0,90 %	-9 215 741,00	-9 217 396,00
Suunnitelmapoistot	510 828,63	547 340,00	485 889,00	-11,23 %	465 832,00	531 713,00
Kertaluonteiset poistot						

*Sis. muutokset 30.9.2016 saakka

TUNNUSLUVU

T			
Asukasluku	1 473	1 477	1 455
€/asukas	-6 199,15	-6 184,44	-6 334,62

6 Investointiosa

	TP 2015 €	TA 2016 €	TA 2017 €	TS 2018 €	TS 2019 €
9100 Kotipalveluauto Auto tekniselle toimelle, uus-investointi (uus-investointi/palvelun varmistaminen)		25000 ei toteudu		35 000	
9101 Ulkokuntoilulaitteet (uus-investointi/palvelun parantaminen)				11 500	
9301 Kirkonkylän urheilukenttä 25mm juoksuratatiilimurske (tm=10.400+työt) Koulun kaukalon kivituhka (korjausinvestoinnit/palvelun parantaminen)	13 652,82 1 535,60				10 000 6 000
9302 Liikuntahalli Kuntosalin suunnittelu, n. 150 m2/remontointi Kuntosalin laitteiden uusinta Aurinkopaneelit (uus-investointi/palvelun parantaminen) Piha-alueen asfaltointi/laajennus/muutokset Salin lattia (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)	6 000,00	200 000 35 000	12 500 10 000 -	6 000	20 000
9400 Vanhustentalot, Tervarannantie 12 Huoneistojen kunnostus Sadevesijärjestelmien uusiminen (korjausinvestointi/palvelun parantaminen) Vanhustentalot, kerhotilan kunnostus ja laajennus Vanhustentalojen paloturvallisuus, sähköinen palohälytysj. Ei 30 palokatkoa (uus-investointi/palvelun varmistaminen)	45 050,18 117 540,14	45 000	45 000	50 000 15 000 50 000	50 000
9401 Palvelutalo Koskenhelmi Saunan remontti Lvi-investointi, sekoittajat + termostaatit Ulko-ovien uusinta Vesikaton korjaus ja maalaus (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)	18 005,23 5 710,23	11 500	30 000		
9404 Kirkonkylän koulu; talotekniikka Alakoulun remontointi, purkutyö, ilmastoinnin uusiminen uusimisen suunnittelu, valmistelu ja kilpailutus (korjausinvestointi/palvelun varmistaminen)		10 000 6 000	6 000	160 000	
9406 Enonkosken koulu Koulun pallokentän tekonurmi (uus-investointi/palvelun parantaminen)	8 806,80				
9407 Rivitalo 2, Tervarannantie 7 Vesilinjojen uusiminen (korjausinvestointi/palvelujen varmistaminen) Ikkunoiden uusinta Päiväkodin muutokset/piha-alue (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)	26 396,54 58 553,67	15 000	15 000	25 000 10 000	
9408 Vuokratalo Sepänmäki, Rinnentie 14 Lämmivesivaraaja Pesuhuoneiden saneeraus/uudet keittiökalusteet (korjausinvestointi/palvelun varmistaminen)	25 579,66				
9410 Koskipirtti, vesikatto (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)				6 000	

	TP 2015 €	TA 2016 €	TA 2017 €	TS 2018 €	TS 2019 €
9414 Rivitalo 1. Rantakuja 4 Lvi-saneeraus (korjausinvestointi/palvelujen varmistaminen) Ikkunoiden uusinta (korvausinvestointi/palvelun parantaminen)		105 000			
9415 Teollisuushalli 3, Teollisuustie 8 Piha-alueen asfaltointi/laajennus (uus-investointi/palvelun parantaminen)		15 000 ei tot.			
9417 Teollisuushalli 1, Enonkoskentie 22T Lämmityskattila/varaaja (korvausinvestointi/palvelun varmistaminen)				12 000	
9422 Kaavatiet ja maankäyttö; Laidunalueen kuivatusojat (uus-investointi/palvelujen parantaminen) Kaavateiden korjaukset Teollisuustien leikkaus 200 m Leikkikentät (korjausinvestointi/palvelun parantaminen) Metsätien ja Kuusitien tieluiskien kunnostaminen	15 424,95	10 000	20 000 10 000 30 000 15 000	15 000	15 000 30 000
9424 Katuväläistuksen uusinta (korvausinvestointi/palvelun parantaminen)	4 698,68	6 000	6 000	6 000	6 000
9434 Puhdistamon varaosat (korjausinvestointi/palvelun varmistaminen)	18 415,39	4 500			
9438 Vesi- ja viemäriinjat; Hyypiänniemi ja Jokisivu, n. 3 km vesijohto- ja viemäriverkoston suunnittelu (uus-investointi/palvelun parantaminen) Käyttöveden varmistaminen (uus-investointi/palvelun varmistaminen)		6 000 37 000	6 000 100 000	200 000 900 000	200 000 50 000
9443 Ajettava ruohonleikkuri (uusinvestointi/palvelun varmistaminen)		6 000		6 000	
9447 Soidinniemi, kunnallistekn. suunnittelu ja rakent. (uus-investointi/palvelun parantaminen)	6 492,40				
9460 Rivitalo 3. Tervarannantie 5 ikkunoiden ja ovien uusinta (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)					
9462 Hyypiänniemi laituri uusinta, veneaisat 10 kpl (uus-investointi/palvelun parantaminen)	6 283,72				
9463 Koulun/Palvelutalon keittiö Koulun keittiö, laitteiden uusintaa (korjausinvestointi/palvelun varmistaminen) Palvelutalon ruokalaan pöydät ja tuolit (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)	7 509,35			8 000	
9465 Kirkonkylän torialue Torialue, Toivonniemi, kävelysilta kosken yli (uus-investointi/palvelun parantaminen)	29 652,83		30 000		
9467 Sahalampi kunnostus, suunnittelu (uus-investointi/palvelun parantaminen)		(60.000) ei.tot.	60 000	10 000	10 000
9550 Kiinteä omaisuus Tiealueen ostot taajama-alueella Inv/Käyttöomaisuuden osto	81 788,60	20 000	15 000		

	TP 2015 €	TA 2016 €	TA 2017 €	TS 2018 €	TS 2019 €
9570 Osakkeet ja osuudet					
<i>Fuusioon liittyvä pääomasijoitus (varainsiirtovero)</i>			24 000		
<i>Suur-Savon Sähkön osakkeet käyttöomaisuuden osto</i>	464,48		75 000		
9562 Langaton laajakaista, kiinteä					
<i>(uusi-investointi/palvelun parantaminen)</i>		46 000			
Investointimenot €	497 561,27	603 000	509 500	1 525 500	397 000
Rahoitusosuudet investointeihin					
9410 Koskipirtti					
9438 Käyttöveden varmistaminen			25 000	225 000	
9465 Kirkonkylän torialue					
9302 Liikuntahalli		50 000			
9550 Kiinteä omaisuus/käyttöomaisuuden myynti	3 388,16				
Investointitulot €	3 388	50 000	25 000	225 000	
Nettomeno €	494 173,11	553 000	484 500	1 300 500	397 000

Investointiosan talousarvio 2016 sarake sisältää 2016 ta-muutokset

9414 Rivitalo 1 45 000 €

9434 Jätevedenpuhdistamo 4 500 €

9438 Vesi- ja viemäriinjat 27 000 €

9550 Kiinteä omaisuus 20 000 €

9562 Langaton laajakaista, kiinteä 46 000 €

Yhteensä 142 500 €/alkuperäinen ta 460 500€

7 Rahoitusosa

VEROTULOT

Kunnan tuloverotuotoksi vuodelle 2017 on arvioitu 3 562 000 €, tuloveroprosentin ollessa 21,0 %. Kunnan osuuden yhteisöverotuotosta arvioidaan olevan 552 000 €. Kiinteistöverotuotoksi on arvioitu 439 000 € seuraavilla kiinteistöveroprosenteilla yleinen 1,00 %, vakituinen asuinrakennus 0,70 %, ja muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,30 %. Valtuuston päätös 31.10.2016.

	TP 2015 €	TA 2016 €	TA 2017 €	TS 2018 €	TS 2019 €
Kunnan tulovero	3 801 239,77	3 550 000,00	3 562 000,00	3 507 000,00	3 614 000,00
Kiinteistövero	418 337,35	426 000,00	439 000,00	439 000,00	439 000,00
Osuus yhteisöveron tuotosta	605 828,82	495 000,00	552 000,00	577 000,00	605 000,00
Verotulot yhteensä	4 825 405,94	4 471 000,00	4 553 000,00	4 523 000,00	4 658 000,00
Asukasluku	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455
€/asukas	3 275,90	3 027,08	3 129,21	3 108,59	3 201,37
VALTIONOSUJEDET					
Peruspalv. valt. osuus (yleinen valt. osuus)	5 534 259,00	5 104 090,00	5 261 981,00	5 261 981,00	5 261 981,00
Opetus- ja kulttuuritoimi	-437 851,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionosuudet yhteensä	5 096 408,00	5 104 090,00	5 261 981,00	5 261 981,00	5 261 981,00
€/asukas	3 459,88	3 455,71	3 616,48	3 616,48	3 616,48
KORKOTUOTOT	24 579,57	29 520,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00
€/asukas	16,69	19,99	13,75	13,75	13,75
MUUT RAHOITUSTUOTOT	60 460,58	46 500,00	40 000,00	40 000,00	40 000,00
€/asukas	41,05	31,48	27,49	27,49	27,49
SATUNNAISET TUOTOT	47 919,34	0,00	0,00	0,00	0,00
€/asukas	32,53	0,00	0,00	0,00	0,00
KORKOKULUT	-3 806,33	0,00	0,00	-8 000,00	-8 000,00
€/asukas	-2,58	0,00	0,00	-5,50	-5,50
MUUT RAHOITUSKULUT	-369,84	0,00	0,00	0,00	0,00
€/asukas	-0,25	0,00	0,00	0,00	0,00
SATUNNAISET KULUT	0,00	-50 000,00			0,00
€/asukas	0,00	-33,85	0,00	0,00	0,00
RAHASTOJEN LISÄYS	0,00	-2 000,00			
€/asukas	0,00	-1,35	0,00	0,00	0,00
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ					
Tulot yhteensä	10 054 773,43	9 651 110,00	9 874 981,00	9 844 981,00	9 979 981,00
Tulot €/asukas	6 826,05	6 534,27	6 786,93	6 766,31	6 859,09
Menot yhteensä	-4 176,17	-52 000,00	0,00	-8 000,00	-8 000,00
Menot €/asukas	-2,84	-35,21	0,00	-5,50	-5,50
Netto	10 050 597,26	9 599 110,00	9 874 981,00	9 836 981,00	9 971 981,00
Netto €/asukas	6 823,22	6 499,06	6 786,93	6 760,81	6 853,60

8 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	871	517	658	621	754
Satunnaiset erät, netto	48	-50			
Rahastojen lisäys		-2			
Tulorahoituksen korjauserät	-58	-70	-70	-70	-70
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-497	-461	-510	-1 526	-397
Rahoitusosuudet investointeihin		50	25	225	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	61	70	70	70	70
Toiminnan ja investointien rahavirta	425	54	173	-680	357
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainauksen lisäykset					
Antolainauksen vähennykset	35	76	30	30	30
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				800	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-600	-680			-80
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-80				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-67				
Rahoituksen rahavirta	-712	-604	30	830	-50
Rahavarojen muutos	-287	-550	203	150	307
Rahavarat 31.12.	2880	1596	1799	1949	2256
Rahavarat 1.1.	3167	1460	1596	1799	1949
Rahoituslaskelman tunnusluvut					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	-926	-1 379	-302	265	365
Lainanhoitokate	1,3			78,7	8,7
Kassan riittävyys, pv	84,92	49	55	61	76
Asukasmäärä	1 473	1 477	1 455	1 455	1 455

Lainanhoitokate ohjearvo yli 2 / hyvä

(vuosikate+korkokulut/korkokulut+l.lyhennykset)

Kassan riittävyys ohjearvo 14-30 pv / riittävä

Tavoitearvo yli 30pv

9 Tuloslaskelma (ulkoinen)

	TP 2015	TA 2016+ MUUTOS*)	TA 2017	TS 2018	TS 2019
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	2 147	2 058	1 367	1 367	1 367
Myyntituotot	920	890	613	613	613
Maksutuotot	368	225	94	94	94
Tuet ja avustukset	184	103	73	73	73
Muut toimintatuotot	675	840	587	587	587
Toimintakulut	11 278	11 192	10 584	10 583	10 585
Henkilöstökulut	4 521	3 530	2 463	2 463	2 464
Palkat ja palkkiot	3 458	2 689	1 822	1 821	1 822
Henkilöstösivukulut	1 063	841	641	642	642
Eläkekulut	914	704	581	582	582
Muut henkilösivukulut	149	137	60	60	60
Palvelujen ostot	5 199	6 130	7 222	7 221	7 222
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	700	761	568	568	568
Avustukset	445	314	277	277	277
Muut toimintakulut	413	457	54	54	54
Toimintakate	-9 131	-9 134	-9 217	-9 216	-9 218
Verotulot	4 825	4 471	4 553	4 523	4 658
Valtionosuudet	5 096	5 104	5 262	5 262	5 262
Rahoitustuotot ja -kulut	81	76	60	52	52
Korkotuotot	25	30	20	20	20
Muut rahoitustuotot	60	46	40	40	40
Korkokulut	-4	0	0	-8	-8
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0
Vuosikate	871	517	658	621	754
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-511	-547	-486	-466	-532
Muut lisäpoistot					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	48				
Satunnaiset kulut	0	-50			
Tilikauden tulos	408	-80	172	155	222
Rahastojen lisäys/vähennys		-2			
Tilikauden yli/alijäämä	408	-82	172	155	222
Tunnuslukuja:					
Toimintatuotot/Toimintamenot %	19	18	13	13	13
Vuosikate/Poistot %	170	95	135	133	142
Vuosikate, euro/asukas	591	342	452	427	518
Kertynyt yli-/alijäämä	5 216	4 795	4 967	5 122	5 344
Asukasluku vuoden lopussa	1 473	1 510	1 455	1 455	1 455

*)TA-muutokset 11.11.2016 mennessä

10 Talousarvion 2017 määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto (ulkoinen/sisäinen)

	Sit. ¹⁾	Toimintakate	Menoarviot	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA				
Tarkastuslautakunta				
Tarkastustoimi	N	-10 541	10 541	
Kunnanhallitus		0		
Yleishallinto	N	-707 955	801 646	93 691
Terveystoimi	N	-3 312 263	3 312 263	
Sosiaalitoimen ostopalvelut	N	-2 765 020	2 765 020	
Maa- ja metsätilat	N	259 546	62 554	322 100
Työllisyydenhoito	N	-156 526	156 526	
Sivistyslautakunta		0		
Perusopetus	N	-1 480 471	1 780 866	300 395
Muu koulutus	N	-30 270	30 270	
Kirjasto	N	-117 391	117 591	200
Lasten päivähoito	N	-444 130	515 689	71 559
Sivistystoimen hallinto	N	-83 101	83 101	
Vapaa-aikalautakunta		0		
Kulttuuritoimi	N	-10 228	10 228	
Liikuntatoimi	N	-223 573	224 573	1 000
Nuorisotoimi	N	-48 434	48 634	200
Vapaa-aikatoimen hallinto	N	-16 362	16 362	
Tekninen lautakunta		0		
Yleiset alueet	N	-162 373	208 707	46 334
Kiinteistöt	N	387 024	664 025	1 051 049
Kaukolämpölaitos	N	16 125	195 045	211 170
Vesi- ja viemärlaitos	N	251	163 959	164 210
Palo- ja pelastustoimi	N	-155 294	155 294	
Teknisen toimen hallinto	N	-155 889	178 389	22 500
TULOSLASKELMAOSA				
Verotulot	B			4 553 000
Valtionosuudet	B			5 261 981
Korkotulot	B			20 000
Muut rahoitustulot	B			40 000
Korkomenot	B			
Muut rahoitusmenot	B			
Satunnaiset erät	B			
Rahastojen lisäys (-)	B			

INVESTOINTIOSA				
Vapaa-aika lautakunta				
Liikuntahalli, aurinkopaneelit	N		12 500	
Liikuntahalli, piha-alueen asfaltointi	N		10 000	
Tekninen lautakunta				
Vanhustentalot, huoneistojenkunnostus	N		45 000	
Palvelutalo Koskenhelmi, vesikaton korjaus ja maalaus	N		30 000	
Kirkonkylän koulu, alakoulun remontointi, purutyö	N		6 000	
Rivitalo 2, päiväkodin muutokset, piha-alue	N		15 000	
Kaavatiet ja maankäyttö, laidunalueen kuivatusojat	N		20 000	
Kaavateiden korjaukset	N		10 000	
Kuusitien ja metsätien tieluiskien uusinta	N		15 000	
Kaavatiet ja maankäyttö, teollisuustien leikkaus 200 m	N		30 000	
Katuvalaistuksen uusinta	N		6 000	
Vesi- ja viemäriinjat, Hyypiän niemi ja Jokisivu	N		6 000	
Vesi- ja viemäriinjat, käyttöveden varmistaminen	N		75 000	*)
Kirkonkylän torialue, riippusilta kosken yli	N		30 000	
Sahalampi, kunnostus ja suunnittelu	N		60 000	
Kiinteä omaisuus, tiealueen ostot taajama-alueella	N		15 000	
Osakkeet ja osuudet, fuusioon liittyvä pääomasijoitus	N		24 000	
Osakkeet ja osuudet, Suur-Savon Sähkön osakkeet	N		75 000	
				0

RAHOITUSOSA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset	B			30 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys				
Lyhytaikaisten lainojen muutos				
Oman pääoman muutokset				
Vaikutus maksuvalmiuteen			54 606	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		-9 216 875	12 065 389	12 189 389

¹⁾ N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio

Tämä talousarvio / taloussuunnitelma vuosille 2017–2019 on hyväksytty Enonkosken kunnanvaltuuston kokouksessa 13.12.2016 § 56.

Tauno Nurmio
valtuuston puheenjohtaja

Kari Kuuramaa
kunnanjohtaja

*) summa on korjattu nettosummaksi 17.1.2017

